

Dne 11. septembra bil za ves svet zgodovinski dan

**ZEDINJENE DRŽAVE VZLIC OPOZICIJI
SEDAJ AKTIVNO V BORBI ZA PORAZENJE
NEMCIJE IN ITALIJE. — ROOSEVELT ZA
DRASTIČNO TAKTIKO**

Predsednik Roosevelt bi imel oznaniti svetu svojo znamenito poslanico že v začetku prejšnjega tedna, a ker mu je baš takrat umrla njegova mati, je nastopil šele 11. septembra in brez ovinkov oznanil, da je kot vrhovni poveljnik zvezne armade in mornarice ukazal ameriškim brodom potopiti vsako nemško ali italijansko

FRANKLIN D. ROOSEVELT

bejno ladjo, ki jo izsledijo na katerem koli morju, ki ga smatrajo Zedinjene države za svojo varnostno zono.

Nemčija v strahu

V Nemčiji so dolgo sumili, da misli Roosevelt proglasiti pravo nenapovedano vojno stanje med njo in Zed. državami, pa so ga vsled tega napadali že več dni predno je stopil pred mikrofoni. Hitler je upal, da se bo ameriškim pacifistom in izolacionistom posrečilo držati Zed. države proč od direktnega umešavanja v vojno. Organizacija "America First" je skušala vse v svoji moči, da uveri Roosevelta, člane njegovega kabineta, kongresnike in senatorje, in pa javnost, da je nesmiselno in pogubno spustiti se v "shooting war" in naravno, da so bili v Berlinu in Rimu, pa v Tokiu, tega veseli, ne pa v Londonu in Moskvi.

Vojna, ki je in ni

Ko je Roosevelt izjavil, da ima ameriška bojna mornarica ukaz poslati Hitlerjeve in Mussolinijeve morske "pirate" na dno čim jih ugre, je ob enem izjavil, da to ne pomeni, da so Zed. države v vojni, nego le branijo ameriško in prijateljsko pomorsko plovido, kakor se človek brani pred pretečo mulopotačo, ali pa pred tolovaja.

S tem je na svoj način označil, da se Zed. države ne smatrajo zapletenim v vojno, nego le, da so na straži pred dvema "gangsterjema", ki se pišeta Hitler in Mussolini.

Naloga, ki jo ima sedaj ameriška bojna mornarica javno, prej pa jo je vršila več ali manj tajno, je Angliji v veliko pomoč. Kajti ameriška bojna mornarica ji je bolj pomagala po raznih morjih kakor da smo uradno v vojni proti Nemčiji in Italiji. A ker sta oba omenjena "tolovaja" sama pogazila mednarodno pravo in se spu-

KONFERENCA PROSVETNE MATICE

Konferenca Prosvetne matice za vzhodni Ohio in W. Va. bo v nedeljo 28. septembra pri Jos. Skoffu na Bartonu, Ohio. Prične se ob 10. dopoldne.

Kakšna naj bo bodoča Jugoslavija?

Čitatelj nas vprašuje, kaj mi predlagamo za preureditev Jugoslavije.

Naj tu naglasimo, da isto, kakor v času prejšnje svetovne vojne. V glavnem tole:

1. Federativno ljudovlado vseh štirih jugoslovanskih narodov, v kateri bi imel vsak izmed njih kulturno in politično avtonomijo.
2. Ekonomski sistem v korist vsega ljudstva.
3. Socialno zaščito pri delu, na starost in v boleznih.
4. Svobodo verstev, toda cerkve in duhovnike naj vzdržujejo njih pripadniki, ne država.
5. Popolna svoboda v duhu načela, da ima človek ne samo pravice, nego tudi odgovornosti in dolžnosti.
6. Sodelovanje z vsemi deželami po svetu v skupno dobro.
7. Svobodno šolstvo, neovirano od cerkva.
8. Načelo, da vlada služi ljudstvu, ne pa da ljudstvo hlapčuje vladi.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Združene države se oborožujejo z vso naglico in tako je bil pravkar poslan prvi, zares težki oklopnik (tank) v Aberdeen, Md., kjer ga bodo prekusili v bližnji bodočnosti. Ta ogromni voz smrti bo opremljen z enim 75 milimetrskim topom, tremi težjimi in tremi lažjimi stropnicami. Njegovo moštvo bo šlo šest mož in njegova brzina bo 25 milj na uro.

Kakor misli Harry E. Bennett, ki je pred 65 leti, ko je bil star 36 let, zgubil eno oko ter bil poškodovan na hrbtu v neki ohaški železniški nesreči, je napravil dobro kupčijo, ko mu je bila obljubljena pokojnina v znesku po \$1 na dan do konca njegovega življenja. Mož je pred kratkim obhajal v Philadelphiji 101. obletnico svojega rojstva ter tedaj izračunal, da je prejel doslej nič manj kakor \$23,700 pokojnine. Stoletnik je vegetarijanec (ne uživa mesa), kadi smotke in pije pivo.

Dne 7. septembra je umrla Mrs. Sara Delano Roosevelt, vrta matil sedanjega ameriškega predsednika Franklina D. Roosevelta. Pokojnica je bila

rojena dne 21. septembra leta 1854. Ob njeni smrti je žaloval z njenim znamenitim sinom ves ameriški narod.

Vladni program za krajevne pogodbe delavske stabilizacije v letalski in drugih industrijah se bo prejkone izjavil, če ne bo iz Washingtona novega skrajnega pritiska. Poleg industrijalcev se sedaj tudi delavski voditelji upirajo temu načrtu v čimdalje večjem številu. Po njihovem mnenju se da doseči ustalitev delavskih razmer edino s pomočjo skupnega pogajanja, a pogodbe, dosežene po vladnem posredovanju v smislu omenjenega programa, bi bile unijskemu gibanju le v napoto in veliko škodo.

Pred vojno med Nemčijo in Rusijo so bili komiteji protivojne organizacije tukaj v velikem strahu pred tem, da bi se vanje prikradli komunisti. Sedaj poziva Komite borbe za svobodo svoje podružnice, naj se pazijo pred komunističnim vrtanjem od znotraj.

Med Japonci in našo vlado se vršijo zelo važni razgovori. (Nadaljevanje na 5. strani.)

V "neodvisni" Hrvatski se homatije nadaljujejo

Paveličeva "neodvisna" Hrvatska je še vedno v kleščah krvavih homatij, kakor je sklepati po poročilih, ki prihajajo iz Zagreba preko Berlina.

Po teh vesteh so štiri bombe eksplodirale na zagrebški telefonski centrali zadnjo nedeljo ter ranile nekega nemškega majorja in najmanj trinajst drugih oseb. V nekem drugem delu zagrebškega mesta je bilo isti dan šest hrvaških vojakov ranjenih od ognja strojnih pušk.

Na telefonski centrali, ki je na glavni pošti v Zagrebu, se je razletela prva bomba ob polni popoldne. Tri druge so se razpočile dvajset minut pozneje.

Te eksplozije so tako silno razdejale zagrebški telefonski sistem, da je bilo nemogoče telefonirati v mestu in izven njega. Vladni uradi so bili popolnoma odrezani od ostale dežele. Kaj bodo telefonske zveze vzpostavljene, ni povedano.

Vlada ni izdala nobenega naznanila o teh eksplozijah. Ali poučeni viri so poročali, da pada odgovornost za bombe na komunistične saboterje. To je že običajen izgovor ob vsakem nasilstvu proti sovražnemu režimu, ki je sedaj v sedlu na Hrvatskem, ker bi Pavelič rad prikriži svetu nezadovoljstvo, ki nett, k je pred 65 leti, ko je vaškim prebivalstvom.

Med ranjenimi je nemški major Moehring, prideljen generalu Edmundu Glaisu Horstenau, potem Hrvat Rajković, ki je poglavar krajevnih vatašev, nadalje neki nemški poročnik, štirje nemški vojaki, neki nemški telefonist in šestorica Hrvatov.

Tistih šest hrvaških vojakov, ki so bili ranjeni v ognju strojnih pušk nekoč drugod v Zagrebu, je bilo na straži. Obležali so na cesti, ko je nekdo streljal nanje s strehe neke hiše na cestnem vogalu.

Vojaki in policaji so zasedli vse ceste in ulice na mestnih bronkih v tisti okolici in uvedena je bila hišna preiskava po vseh hišah v sosesčini.

V Zagreb so prišla poročila, da je bila železniška proga, ki spaja Brod s Sarajevom v Bosni, razstreljena že četrthi zadnji petek.

DELEGATI SNPJ IN SSPZ SOGLASNO ODOBRLI NAČRT ZA SKUPNO ORGANIZACIJO

**NA KONVENCIJI SNPJ NIHČE GLASOVAL
PROTI ZDRUŽENJU IN NA KONVENCIJI
SSPZ PA LE OSEM. — SKUPNO ZBOROVANJE
JEDNOTE IN ZVEZE SEDA J V TEKU**

Prošlo soboto so se v Pittsburghu, Pa., sešli delegati S. N. P. J. in S. S. P. Z. vsak najprvo na svoji konvenciji, da sklepajo o pogodbi, ki sta jo po dolgih poganjanjih in posvetovanjih sestavila združitveni odbor SSPZ in izvršilni odsek SNPJ.

Članstvo za združenje

Članstvo SSPZ, ki se je z veliko večino izreklo za združenje, je končno doseglo svoj namen. Tisti, ki so že leta delovali, da se SSPZ strne s SNPJ v enotno organizacijo, se lahko radujejo svojega uspeha. Nastali bodo sicer še kaki nesporednosti in razprave, toda združenje je tu.

Znaki opozicije so se sicer pokazali tudi na tej zadnji konvenciji samostojne SSPZ, a proti pogodbi oziroma združenju je glasovalo le osem delegatov, oziroma sedem delegatov in en delegat, 72 pa za pogodbo. Končno se je tej večini pridružilo še omenjenih osem, da je bil sklep za združenje soglasen. Tudi Viktor Skubic, ki je pred leti vodil boj proti združenju s SNPJ v eni prvih akcij in ga sodno preprečil, je na izredni konvenciji SSPZ dne 13. septembra v Slovenskem domu izjavil, da je osebo še nasproten združenju, toda ker je tako velika večina zanj, mu on ne bo delal ovir in je glasoval za.

Delegacija SNPJ soglasno za stvar

Konvencija SNPJ se je prvi dan pečala z združitveno pogodbo in pa s spornimi delegati. O predlogu za sprejem pogodbe se je glasovalo poimeno, kar nekaterim delegatom ni bilo všeč, a vseeno so glasovali zanj. Pri SSPZ pa se jim je šlo za veliko težjo stvar: za združenje, ki v bistvu pomeni izginjenje njihove organizacije v večji, v kateri so enako že Slovensko penzijsko društvo, Podporno društvo sv. Barbare in Slovanska delavska podpora zveza.

Značilno ali pa čudno je to, da je izmed njih, ki so na konvenciji SSPZ glasovali proti združenju, sedem žensk in le en moški, kot že omenjeno.

Sporni delegati

Za konvencijo SNPJ je bilo prijavljenih med drugimi petnajst takih delegatov, o katerih je izvršilni odsek dobil poročila, da niso bili pravilno izvoljeni. Konvenciji poverilni odbor se je z njihovimi zadevami pečal in predlagal štiri izmed teh delegatov v sprejem, ostalih enajst pa je bilo odklonjenih na podlagi ugotovitve, da bi se kršila pravila, če bi se priznali.

Veliko odbornikov in delegatov

Izmed članov glavnega odbora so se udeležili konvencije vsi razen dveh. Izostal je namreč glavni blagajnik John Vogrich, ki je že dolgo bolan, in pa distriktni podpredsednik John Podboy Jr., iz Canonsburga, Pa. Skupna konvencija obeh organizacij torej šteje od SNPJ 22 glavnih odbornikov in 236 delegatov, od SSPZ pa 16 glavnih odbornikov in 66 delegatov. Skupna konvencija zbora je v hotelu Fort Pitt, izredna konvencija SSPZ, ki je trajala en dan (v soboto 13. sept.) pa se je vršila v Slovenskem domu. Večina medkonvencijskih priredb je bilo in jih bo še nekaj v domu, banket pa v omenjenem hotelu. Ta petek, 19. septembra zvečer bo v Slovenskem domu shod JSZ o naših in splošnih problemih sedanjega časa. Nanj so vabljeni delegati in drugi.

Koliko časa ba trajala konvencija

Mnogi delegati in odborniki upajo in žele, da se bi konvencija zaključila že ta teden, posebno ker bodo z njo zelo visoki stroški, toda ni verjetno, da bo skončana do sobote zvečer. Ta ponedeljek so se delegati obeh organizacij prvič sešli skupaj in že samo konstituiranje skupne konvencije je vzelo precej časa.

Mnogo zanimanja je, kdo vse pride v prihodnji glavni odbor. Naravno, da je o tem med delegati veliko pomenkov in agitacije.

O nadaljnjem poteku konvencije bomo poročali v prihodnji številki.

Osnutek načrta za vojno in mir v bodočnosti

Še ne dolgo temu je šla v razne miznice in predale v Washingtonu drobna, 18 strani obsegajoča knjižica z naslovom: "After Defense — What?"

Pa ne bo pozabljena.

Socialni delavci, ekonomski kongresniki in drugi ljudje, ki se resno pečajo s takimi vprašanji, bodo pridno segali po njej, jo zopet in zopet čitali ter preučevali kot nekakšen kazipot v nov svet.

Pred meseci se je sestel mož načrtov, Franklin Delano Roosevelt, v Beli hiši s skupino mož ter jim z resnim obrazom dejal, da se sedanji prehod Združenih držav na vojno podlaga v narodnem gospodarstvu je primerjati ne da s prehodom v ekonomijo, ko bo konec te vojne. Zato jim je naročil, naj izdajo osnutek načrta, po katerem se bo mogoče vrniti Združenim državam v mir brez depresije in nezaposlenosti. Može se pristati k temu in za načelnika je bil izbran že dokaj priletni in akromni kolumbijski profesor Luther Gulick. Pomotniki so bili skoro sami prvotni ekonomski. Lotili so se težkega dela ter napisali omenjeno knjižico, ki jo je odobril

predsednik Roosevelt s svojim podpisom.

To je sicer le osnutek. Toda iz njega je z lahkoto izlučiti dve temeljni dejstvi:

- 1) Kakršnakoli razpenjava naše ekonomije more porabiti le nekaj milijonov delavcev v kateremkoli danem letu.
- 2) Ko pride mir, morajo Združene države gledati na to, da bo dela za vse delavce v tej deželi, drugače bomo zopet v kleščah že enkrat prestane depresije.

Poročilo podaja osnutek načrta za prehod v vojno gospodarstvo, ki je baš sedaj v svojem začetku, ter gleda pri tem ne samo v preteklost, nego tudi daleč naprej, tja v leto 1944. V letošnjem letu bo 1,800,000 mož v vojaški službi, 4,800,000 v obrambni industriji, 45,200,000 v drugih industrijah, 5,100,000 nezaposlenih. Narodni dohodek znašajo v tem letu 84 bilijonov dolarjev.

V letu 1944. (ko bo vojna prizadevanja na višku), bo 3,500,000 mož v vojaški službi, 23,500,000 v obrambni industriji, 33,000,000 v drugih industrijah in nikogar brez dela. Narodni dohodek bodo tedaj

znali 105 bilijonov dolarjev. Če ne pride do miru v začetku l. 1945., potem bo treba najti delo za 27,000,000 oseb, ki bi šle v vojaško službo in vojne industrije.

Načrt si postavlja štiri cilje:

- 1) Narodni dohodek mora oostati pri 100 bilijonih in narodni proračun bodi na visokem nivoju s popolno zaposlenostjo namestu takega, ki je na nizkem nivoju in z nezaposlenostjo v milijonih.
- 2) Mladina in stari ljudje morajo biti brez skrbi in potrebe za delo: štirideseturni delavnik na teden; nobenega meznega znižanja.
- 3) Omejena svobodna podjetnost, priložnost za osebno iniciativo, kooperativno industrijsko napredovanje pod vladnim vodstvom.
- 4) Hrana, obleka, streha, življenje, svoboda in blaginja za vsakogar v tej deželi.

Kako doseči te vsekaror kolosalne cilje? Načrt kaže samo smernice, a gradnjo cest pa prepušča vladnim zastopstvom.

Program javnih del — v poljedelstvu, čuvanju prsti, razvijanju vodnih sil, občilih in gradnji stanovanjskih hiš.

Prizadevanja za razvijanje novih izdelkov in pomoč naši industriji v prehodu k miru, kakor se ji nudi v prehodu k vojni.

Raztegnitev zdravniške oskrbe, razvedril, vzgoje in drugih služnosti, ki so javnosti v korist.

Novo oblike socialnega varovanja in socialne pomoči. Enotna vladna finančna pomoč, da se bodo vojne industrije laže izpremenile v mirovne.

Konec osamljenosti. Kajti naša zunanja politika bo izvajala važen vpliv na zaposlitev naših ljudi, ko se vrne mir. Zedinjene države bodo morale prehranjevati stradalajočo Evropo. Ko se svet vrne v normalne razmere in k redni mednarodni kupčiji, bodo morale Združene države kupovati in prodajati. Kupčija je pot v dve strani. Čitateljstvo tega lista stori prav, če večkrat prečita ta znameniti načrt. Se izplača. Kajti njegove točke dajo človeku misli in misli, če izražene v besedah, rodijo dostikrat sad, ki je neprecenljive vrednosti za posameznika in celo človeštvo.

SHOD J. S. Z. V PITTSBURGHU, PA.

V petek 19. septembra se vrši v SLOVENSKEM DOMU v Pittsburghu, Pa., shod JSZ. Prične se ob 7:30 zvečer.

Vabljeni so nanj vsi člani konvencije SNPJ in SSPZ ter drugi.

Vstopnina na shod prosta.

Predmet govorov bodo današnja nujna vprašanja z ozirom na naš narod in na delavsko gibanje ter na svetovni položaj v splošnem.

Glavni govornik bo Frank Zaitz, urednik Proletarca. Predsedoval bo Charles Pogorelec.

Ker so problemi, o katerih se bo na tem shodu razpravljalo, važni, pričakujemo, da se ga udeležite v čimvečjem številu.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

GLAD V BELGIJI

Oblast v Belgiji je izdala statistiko o pomanjkanju med ljudstvom. Iz nje je razvidno, da 60 odstotkov otrok šolske starosti v mestih ne dobi nikakršnega zajtrka, ali pa prav malo. Ena tretjina otrok dobi nezadostno kosilo in ena polovica otrok nezadostno večerjo.

V otroških vrstah je 33 odstotkov otrok podhranjenih. Pomanjkanje in stradanje ima med otroci v Belgiji že sedaj težke zdravstvene posledice. A še huje bodo, ako ne pride kmalu pomoč. Naravno, da si starši pritrjavajo na vse načine, da bi mogli vsaj otroci imeti zadosti hrane, toda kjer ni ni.

V pomoč belgijskemu in drugim podjarmljenim ljudstvom deluje v Zed. državah poseben odbor, kateremu načeljuje bivši predsednik Horbert Hoover. Sličnim akcijam je načeljeval tudi v prejšnji vojni. Toda Hooverov odbor, ki bi rad poslal vsaj v Belgijo nekaj ladij živil, ima zapreko v Angliji. Angleška vlada namreč trdi, da bi bilo pošiljanje živil v te dežele sedaj direktna pomoč Nemčiji, zato z blokado noče odnehati niti v slučaju Hooverove pomožne akcije. Hoover si že mnogo tednov prizadeva pridobiti Roosevelta za posredovanje pri Churchill, a izgleda, da je Roosevelt v tem oziru enakega mišljenja kakor angleška vlada.

Z Anglijo vred je Roosevelt obljubil poslati potrebno hrano gladnemu ljudstvu v Evropi takoj ko bo Hitler poražen.

Hoover dokazuje, da se bodo dogodile med izstradanim ljudstvom v Belgiji in drugje prihodnje zimo, ali pa še prej epidemije, ako ne dobi čimprejšnjo pomoč.

Argument Angležev je, da ker je Nemčija upropastila ta ljudstva in jim vzela živila, je njena dolžnost, da skrbi zanje in da jim vrne zaloge žita in druge hrane, ki jim jih je zaplenila.

V Belgiji, v Grčiji, v Franciji itd. je onesveščanje gladih otrok in mater nekaj vsakdanjega. Iz človekoljubnih ozirov so torej prizadevanja Hooverovega odbora, da se jim bi takoj pomagalo, vredna odobravanja.

A ne da se oporekati, da so tudi argumenti Anglije proti dovažanju ameriških živil Evropi sedaj upravičeni. Namen angleške blokade je Hitlerjevo Nemčijo ugonobiti s pomanjkanjem. In če začne Amerika ljudstva v Evropi zalagati z živili takoj, bo namen angleške blokade uničen in vojna pa podaljšana. Ljudstva torej trpe edino po nemški, ne pa po angleški ali ameriški krivdi, dokazujejo svetu v Londonu.

"Pomagajte uničiti hitlerizem čimprej," apelira na narode v Evropi Churchill, "da bo tudi čimprej konec vašega trpljenja."

Toda kadar človek pomisli na otroke, na stotisoče tistih otrok, ki bodo mnogi izmed njih vsled podhranjenosti trpeli posledice vse življenje, bi vendarle rad, da se jim bi pomagalo.

Ameriški Rdeči križ je baš iz tega razloga poslal za več milijonov dolarjev vrednosti zdravil, kondenziranega mleka in konzerv za otroke v neokupirano Francijo in v zasedeno Poljsko, pa je s tem odnehal, ker čimveč je prišlo iz Amerike pomoči za Poljake, toliko več so Nemci vzeli od njihovih pridelkov.

Francija pa je izgubila ameriško naklonjenost zato, ker se je vlada v Vichyju vzlic dani podpori udinjvala bolj in bolj Hitlerju.

Tudi Španija gladije in Zed. države so jo skušale pridobiti, ali vsaj obdržati v nevtralnosti z obetanjem živil. Nekaj ladij so jih ji poslale, a general Franco je vzlic misli, ki vlada v njegovi deželi, ob vsaki priložnosti pretel, da bo posegel aktivno v vojno na Hitlerjevi in Mussolinijevi strani. Pa ga je bilo treba vsakikrat iz Washingtona ali pa iz Londona iznova podkupovati.

Končno je prišla na pomoč Španiji z žitom Argentina.

Vprašanje prehrane v vojnem času torej ni le stvar človekoljubnosti, pač pa tudi vojno sredstvo, torej sredstvo strategije in politike državnikov. Ljudstva nimajo pri tem nikakršne pravice, in niti protestirati ne smejo, pa če prav so še tako gladni.

Lakta v Belgiji, na Poljskem in drugod je eden izmed mnogih dokazov, da je fašizem ustvaril v Evropi še veliko slabše razmere kot so bile pod prejšnjimi režimi. Človeštvo si jih lahko izboljša edino z vzajemnostjo, kakršno oznanjuje socialna demokracija.

Gospodarstvo enega razreda nad drugim je atentat na človeštvo. Socializem, ki bo odpravil vse razredne razlike, je torej istoveten z uveljavljanjem pravega človečanstva. Zato je dolžnost vsakega pravcoljubnega, da je socialist. — Jean Jaures.

Povsod tam, kjer so ljudje odvisni od milosti drugih, kjer ne delajo iz proste volje, kjer je človek podvržen moči drugih, povsod tam je človeška čast okrnjena, zatrita. Človeštvo bo torej prišlo do svoje pravice šele z odpravo kapitalizma in uvedbo socializma. — Jean Jaures.

NEKOLIKO POGLEDA V ZGODOVINO GLEDE BORBE ZA JUGOSLOVANSTVO

Kdo so bili konstruktivni znanilci zedinjenja jugoslovanskih narodov v prid njihne vzajemnosti in svobode, kulture in blagostanja?

Obuditev spomina na konferenco jugoslovanske socialne demokracije, ki se je vršila leta 1909 (pred dvaintridesetimi leti) v Ljubljani.

(Nadaljevanje.)

Jugoslovanska konferenca

Pod tem naslovom je k prvi jugoslovanski socialistični konferenci 1909. l. v Ljubljani tedajni trojedni jugoslovanske socialne demokracije "Rdeči prapor" napisal 29. nov. naslednje uvodne misli:

Le še nekoliko ur bo minilo in pozdravili bomo v Ljubljani svoje drage goste, ki prihajajo, da z nami skupno izvrše delo politične in kulturne potrebe, vsled tega dela zgodovinske važnosti, naj je tudi oblika, v kateri se pojavlja in opravlja, enostavna in skromna. Zbrali se bodo zastopniki vseh jugoslovanskih socialno-demokratskih strank avstroogradske monarhije; poleg svojih Slovencev in Hrvatov iz avstrijskih pokrajin bodo imeli med sabo sodruga iz Hrvatske, in Slavonije, iz Bosne in Hercegovine, posetili nas bodo gostje iz Srbije, iz Avstrije, s Češkega. Imeli bomo prave praznične dni.

Potreba sedanjosti in misel na bodočnost je privabila zastopnike organiziranega delavstva vseh Jugoslovancev v Ljubljano. Resna je naloga, ki si jo je dala konferenca in na resen način jo hoče izvršiti. Predolgo je bilo jugoslovansko vprašanje zagrnjeno z meglo utopij, predolgo je imela sentimentalnost na eni, šovinistična strast na drugi strani prvo besedo. Ne ene ne druge poti noče nastopiti socialna demokracija in ne zaradi mode, temveč zaradi nujne življenjske potrebe se bavi socialna demokracija z vprašanjem, katerega pravimo jugoslovansko. Trezno gre na delo in niti za hipnoče zapustiti realne podlage, na kateri se razvija življenje.

Konferenca se ima baviti s politično in s kulturno stranjo jugoslovanskega problema, čigar obstanek se ne da tajiti, ko postajajo vsaj posamezni njegovi elementi od dne do dne aktualnejši. Stvar ni socialni demokraciji nova; saj so se posamezne stranke že davno bavile z njo in na vseh zborih zadnjega časa se je izražala želja, da bi se priredil sestank vseh prizadetih faktorjev, kjer bi vsestransko premočilo položaj in se določila enotna taktika za vse slučaje, v katerih je koristna in potrebna. Letošnji kongres v Ljubljani je pa izvrševalnemu odboru naravnost naložil, sporazumeti se z ostalimi bratskimi strankami in sklicati konferenco. Po odstranitvi različnih težav, ki so jih večinoma povzročile politične homatije, se je to končno posrečilo in jutri začne konferenca svoje delo.

Prvo vprašanje, ki se vrine strogemu kritičarju, je seveda to: Ali je jugoslovanstvo sploh

kaj stvarnega? Ali ni to samo iluzija?

In drugo: Ali se ima, ali se more socialna demokracija s svojega načelnega stališča baviti s takim vprašanjem?

Lahko je mogoče, da se ne strinjajo mnenja vseh prizadetih. In v resnici opazujemo nasprotja, ki so vsi tako velika, da bi človek obupal sploh nad bodočnostjo jugoslovanskih plemen. Taki so bili boji med Srbi in med Hrvati. Tako je še vedno n. pr. stališče Starčevića na Hrvatskem, take so ideje Velike Hrvatske, Velike Srbije itd. In tak je slovenski separatizem, ki je v raznih krogih še vedoma ali nevedoma utrjen. Vse to bo morala konferenca razglabljalati, kajti nobeno dejstvo se ne sme prezreti, ako se hoče bodočnost graditi, na trdnih tleh. In socialna demokracija ni nikdar postavljala svojih stavb v zrak. Toda stranka in njeni zaupniki bodo morali samostalno, po svojem najboljšem znanju in prepričanju rešiti svojo nalogo, ne da bi se udali predsojdom kogarkoli. A če bodo tako ravnali, smo prepričani, da pridejo do zaključka, da je jugoslovanstvo realnost, ki ima sicer še nejasne obrise, toda živo in zdravo jedro, hrepeneče po razvoju.

Politične in kulturne razmere posameznih jugoslovanskih plemen imajo pač poseben značaj. Primerjanje s položajem drugih narodov v preteklosti ni posebno plodno; zgodovina ne pozna kongruentnih pojavov, temveč ustvarja vedno novo. Naša naloga ne more biti iskanje vzrokov v historiji, ne oponašanje nekdanjih dogodkov in nobena sentimentalnost nam ne omogoči pozitivnega dela. Fatalizem bi nam pa sploh odprl prežgaden grob.

Doslej so južni Slovani ne le politično, ampak tudi narodno razdeljeni in le slepec bi mogel prezreti, da je to škodovalo vsem. A ta razkosanost ni škodljiva le Jugoslovancem samim, temveč tudi ovira splošen kulturni napredek, ki je le tedaj popoln, če so ga deležni vsi deli. Da so zamorci zaostali v kulturi, ni le izguba zamorcev, temveč je izguba človeštva. Politična razkosanost je stvar, ki je ne morejo meniti tebični odpraviti Jugoslovanci sami. Prezirati sile, ki posegajo v življenje narodov, bi bilo nesposobno. Zlasti pa ne more svojega političnega življenja povoljno urediti plemo, ki ne more porabiti vse svoje moči. Demokratske uredbe so prvi pogoj, da se more narod uspešno bojevati za svoje cilje in se varovati sovražnih narodov.

Veliko bolj pa lahko vpliva na narodi sami na nepolitični del svojega narodnega življenja. Prav to se je pa pri Jugoslovancih doslej najbolj zanemarjalo; sto let se govori in poje o jugoslovanski vzajemnosti, a skoraj ničesar se niso storili takožvani merodajni faktorji, da bi se slavljena vzajemnost kakorkoli realizirala. Zakaj najbolj navdušeni proroki so vedno mislili, da je politično zedinjenje prvi pogoj. V resnici je pa narobe. Čakati na trializem ali na kaj podobnega, je lahko. Vprašanje je pa, če imajo narodi toliko časa in tako ugodne razmere, da lahko hladnokrvno čakajo na tisto, o čemer nihče ne ve, kdaj da pride.

Ta prevdarek pa pokazuje konferenci veliko nalogo, katere so še doslej komaj posamezni zanesenjaki od daleč, prav od daleč dotaknili. In če se posreči konferenci tudi to delo, tedaj se lahko pravi, da je bila res zgodovinskega pomena.

Velika manifestacija jugoslovanskega soc. delavstva

"Rdeči prapor" je 1909. l. v 127. in 128. šte. prinesel sledeče poročilo o manifestacijskem zborovanju ob priliki prve jugoslovanske socialistične konference:

Ljubljansko delavstvo je obhajalo v nedeljo praznik, kakor ga še ni doživelo: Ljubljano so počastili s svojim prihodom zastopniki bratovskih strank, odlični vodniki in bojevniki proletariata, ki so bili slovenskemu delavstvu že davno poznani po svojem naporu na delu za osvoboditev proletariata, ki jih pa ljubljansko delavstvo še ni videlo s svojimi očmi in še ni slišalo na lastna ušesa. Delavska srca so žarela veselja, ko so videla v svoji sredi poslanca sodr. Adlerja in sodr. Rennerja kot zastopnika nemško-avstrijske socialno-demokratske stranke, sodr. Bruha in dr. Šmerala, odposlanca češko-slovaške brastke stranke, dr. poslance Scabarja iz Trsta, sodruga Tucovića iz Beograda, sodr. Raušerja, Jakšića in Salamunovića iz Hercegovine ter sodr. Bukšega in Demetrovića iz Zagreba. V Ljubljani je bila zbrana mala "internacionala" in kaj je naravnost, da se je na manifestacijskem shodu, na katerem se je zbralo 1500 delavcev, razpravljalo o stališčih socialne demokracije do narodnostnega vprašanja. Naši narodnjaki predstavljajo slovenskemu delavstvu drugorazredno socialno demokratsko kot vzornarodnjake; češki prav tako kakor nemški zastopniki, italijanski prav tako kot arabski so prav odločno zanimali to problematiko naših nacionalističnih frakcijev in naši narodnjaki so izkusili blamažo, da si hujšo misliti ni mogoče.

V predsedništvu so bili izvoljeni sodrugi Etbin Kristan, dr. Henrik Tuma (Gorica), Ivan

Regent (Trst), Vilim Haramina (Pulj).

Po pozdravnem uvodnem nagovoru sodr. Etbina Kristana, povzame viharno pozdravljen besedo dr. poslanec sodr. dr. Adler (Dunaj):

Čast mi je, cenjeni sodrugi, da Vam sporočam pozdrave avstrijsko-nemške socialne demokracije. Veseli me, da prisostvujem pri tem znamenitem aktu, ki obeta jugoslovanskemu proletariatu bogatih sadov. Nemci, Čehi in Italijani prihajajo v tuje mesto, in vendar prihajamo ne kot tujci, ampak kot bojevniki k sobojevnikom, kot socialni demokratje k socialnim demokratom, v prepričanju, da bojujete izredno težak boj. Slovanski jug nam podaja silno sliko: mladi narodi množijo svoje sile in krepe svojo samozavest in v tem procesu tvorijo ravno proletariata, ki mu meščanstvo odreka narodni čut, merilo kulturnega razvoja. Nahajamo se na razbeljenih tleh; tu se ne bojujeja slovenski in nemški narod, temveč umikajoča se birokracija, ki zlorablja nemško ime, se meri s slovenskim meščanstvom. V tem preklanju birokracije ne vidimo rešitve narodnega vprašanja; ne vidimo ga v pobujanju šip in tudi ne v kroglah soldateske. Mi pobijamo hinavščino in razredni egoizem meščanskih nemških strank, ki so slepo orodje birokracije, kakor pobijate Vi svoje meščanske stranke, ki se zavijajo v narodni plašč. Vaš boj velja demagogom a la šusteršić, Krek, ki se v parlamentu izdajajo za najnevarnejše demokrate, ki pa so v resnici največji sovražniki in škodljivci ljudstva. Nemški proletariata se dobro zaveda, kakšnega ogromnega pomena je vaše delo. Brez osvoboditve, brez avtonomije vseh narodov tudi nemški narod ne more doseči svoje avtonomije; vaš napredek je naš napredek. Na grobu birokratične diktature mora izrasti nova zveza slobodnih narodov. Mednarodni smo, ker smo narodni v najboljšem pomenu besede in ker ljubimo svoj narod; proletariati uveljavljajo v vsakem narodu najplemenitejši del. V tem smislu pozdravljam jugoslovanski proletariata. (Burno odobravanje.)

Dimitrij Tucović (Beograd), živahno aklamiran izvaja sledeče: Iz Srbije prihajam s prepričanjem, da smo ob vojni krizi (op.—v balkanski vojni) korektno ravnali s stališča internacionalizma. V času vojne nevarnosti je sodrug Kacerović v skupščini protestiral proti prelivanju krvi — za Kacerovićem je stala ogromna masa srbskega ljudstva. Kot smo jasno je, da razdor ni izvirjal iz spora narodov, temveč iz prepričanja vladajočih razredov, ki nosijo vso odgovornost za vojno nevarnost. Da v tej akutni krizi nismo izgubili niti enega sodruga, kaže, kako globoko umeva proletariata svojo stvar; tudi nadalje hočemo ostati tolmachi socialno-demokratske internacionalne. V boju za osvoboditev proletariata je delo za narodno osvoboditev. Misel jugoslovanske konference je bližja avstrijskim Jugoslovancem kot Srbom iz kraljevine, vendar je med nami popolno sporazumljenje, ker vemo, da nas le kulturna zajednica jugoslovanskega popelje iz dosedanjega osamljenosti in blokade. Na naše modelovanje se lahko zanajate, ker smo i v Srbiji i na Bolgarskem in v Turčiji za isto idejo: za spajanje narodno šibkih v močne skupine, ki se upro evropskemu kapitalu. Mi nismo pangermani, panslavisti, ker smo pansocialisti. (Viharno ploskanje.)

(Dalje prihodnjik.)

Angleži dali Turkom blago za \$16,000,000

Kakor se poroča iz Londona, je Anglija dala Turčiji v teku osmih mesecev, katera doba se je končala z mesecem avgustom letos, blaga, čigar vrednost predstavlja \$16,000,000. V to vsoto so vključene tudi 9,704 tone železnih voz.

Ako vam kaj v Proletarcu ne ugađa, kritizirajte, toda ne s predsodki, nego tako, da bomo list skupno izboljševali.

Književnost

Cankarjev glasnik. — Pravar je izšla številka Cankarjevega glasnika za mesec julij in s tem dvanajsta ali zadnja četrtega letnika.

Njena vsebina je sledeča: Jugoslavija (uvodnik) izpod peresa mesečnikovega urednika Etbina Kristana; Petoklonka, spisal Jakob Zupančič; Pavelčeva "neodvisna" Hrvatska; "Malo prepozno", tirolska pripovedka, ki jo je spisal Carl Wolf, v slovensčino pa prestavlja Joseph Jauch; Srečanje z lučjo Ivana Cankarja, spisal France Kozar iz Trbovelj; Jugoslovanska žena, spisal Zlata Pirnat; Julkina zmot (nadaljevanje), piše E. K.

Cankarjev glasnik izhaja v Clevelandu, O., in njegov naslov je: 6411 St. Clair Ave., Cleveland, O. Njegova naročnina znaša za celo leto \$3.00, za pol leta pa \$1.50.

Two-Way Passage. — Louis Adamić, ki je eden najznamenitejših ameriških pisateljev sedanjega časa, obvešča našo javnost, da je šel rokopis njegove nove knjige "Two-Way Passage", obsegajoče 300 strani, dne 18. avgusta v tiskarno in da bo knjiga v začetku meseca oktobra občinstvu na razpolago.

V tej knjigi bo predložena ideja, kako je ameriškemu ljudstvu mogoče zlomiti Hitlerjevo vojno mašino v par mesecih le za drobec ogromne vsote 51 milijonov, ki je sedaj določena za obrambo in pomoč Angliji in njenim zaveznicam. Knjiga priznava luc v temi, po kateri tava ves svet dan danes: dan. Ker je izredna publikacija, jo bo mogoče dobiti po knjižnicah in čitalnicah šele pozno v jesen. A občinstvo stori prav, če jo čita nemudoma, bržko pride na svetlo. Cena ji je \$2.50 in naroča se pri Proletarcu, 2301 S. Lawndale Avenue, Chicago, Ill. Kdor si jo naroči sedaj, jo bo dobil s pisateljevim lastnoročnim podpisom.

Pripomniti je še to, da je v njej posebno poglavje, ki se peča z ameriški Slovenci, a eno pa o pogaženju Jugoslavije in sedanjih strahovladi v Sloveniji.

Poljska armada na ruski fronti

Na ruski fronti je v boju proti Nemčiji tudi znatna poljska armada. Šteje nad 60,000 mož.

Japonska zakopana v dolg

Vsled dolgotrajne vojne na Kitajskem in vsled oboroževanja je narodni dolg Japonske narastel že na blizu osem milijard. Vsak mesec je višji za \$230,000,000.

Madžarska dviga davke

Madžarska vlada je zvišala vse direktne davke 10 odstotkov in prodajni davek 25%. Davek na tobak in alkoholne pijače je zvišala 33%. Vzrok je oboroževanje in vojna.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da tisti, ki so tako preti vojni, delujejo za mir s Hitlerjem, kar bi bilo le premirje in potem nadaljevanje vojne? Ako so res proti vojni, čemu ne delujejo rajše za odpravo vzrokov vojne, namesto za "negotiated peace"?

DEL NACIJSKEGA "NOVEGA REDA" V EVROPI

Na gornji sliki vidimo, kako deva neki delavec neko Grenoblu na nezasedenem Francoskem, med tem ko ča mu dekletu hrano v torbo na neki razdeljevalni postaji v kajo druge ženske, da pridejo na vrsto.

IGNAZIO SILONE:

FONTAMARA

ROMAN IZ FASISTOVSE ITALIJE

Z avtorjevim dovoljenjem prevedel TALPA

(Nadaljevanje.)

Na novo vlado nismo hoteli napraviti slabega vtisa, zlasti pa ne na shodu, ki bi naj odločil glede Fucina. Zato smo po Teofilovem nasvetu vzeli s sabo zastavo svetega Roka. Rafael Scamorza in cerkovnik sta odšla v cerkev — cerkveni ključ je imel itak pri sebi — po zastavo; ko pa je videl šofer, kako sta vlekla 15 metrov dolg drog z ogromno belomodrasto zastavo, ki je bil na njej naslikan sveti Rok s psom, ki mu liže rane, jima ni hotel dovoliti, da bi jo spravila na avto. V vsej Fontamari nismo imeli druge zastave in tako se je Berardovi vztrajnosti vendarle posrečilo, da je od voznika izmamil dovoljenje, da smo smeli vzeti naš prapor s sabo.

Med vožnjo so morali izmenoma kar po trije držati zastavo in to ni bila malenkost. Naš prapor ni bil toliko podoben zastavi, pač pa bolj jadru, ki se v viharju ovija krog jambora. Moral pa je daleč naokrog vzbuhati pozornost. Na vsak način smo videli začudene obraze kafonov, ki so v gruclah delali na poljih, in ženske, ki so poklekale in se križale.

Preden smo se pripeljali v prvo vas, nas je šofer pozval: "Zapojte pesem!"

"Kakšno pesem?" smo vprašali.

"Pri vožnji skozi vsak kraj naj pojo kmetje navdušeno narodno himno! se glasi moj nalog," je odgovoril avtov voznik.

Mi pa nismo znali narodne himne in smo razen tega imeli vse preveč opravka z zastavo svetega Roka.

Na glavni cesti smo srečali druge, s kafoni naložene avtomobile, mnogo dvokolesnih gosposkih voz, avtomobilov, motornih koles in koles, ki so vozili vsi v smeri proti Avezzanu.

Povsod je vzbujal naš ogromni belomodri prapor najprej začudenje, nato pa brezkončen smeh. Zastave, ki so jih prinesli drugi, so bile črne, ne večje od žepnega roba in so imele v sredi mrtvaško lobanjo med štirimi kostmi, kakor se vidi na brzojavnih drogih z napisom: Pozor, smrtna nevarnost. Naša nas je takoj pri vhodu v Avezzano.

zavozila v zadrego. Sredi ceste smo zadeli na gruclah mladih ljudi v črnih srajcah, ki je čakala na nas in nas takoj pozvala, naj prapor odstranimo. Ker drugačnega znaka nismo imeli, smo to odklonili. Sedaj so avto zadržali in mladiči so nam skušali prapor s silo iztrgati. Mi smo bili radi zaničljivih opazk, ki so prihajale medpotoma od vseh strani, že močno razdraženi, sedaj pa smo se ujezili in tako se je zgodilo, da so nekateri črnosrajčniki v cestnem prahu popolnoma osiveli. Krog našega avta se je zbrala rjoveča množica. Mnogo črnosrajčnikov je bilo med njo, pa tudi mnogo kafonov iz sosednjih vasi, ki so nas prepoznali in nas s krikom pozdravili. Stali smo na avtu, tiho zbrani krog zastave, odločeni, da se ne bomo dali več žaliti. Nenadoma smo zagledali med množico debelo, potečo se in puhačo postavbo kanonika dona Abbaecchia, ki je prispel z nekaterimi višjimi karabinierji, in nihče izmed nas ni dvomil, da bo kot duhovnik branil zastavo svetega Roka. Toda zgodilo se je prav nasprotno. "Mar menite, da je pust," nam je prišel razkladati. "Kaj je tole po vašem zveza med cerkvijo in državo? ... Kdaj boste Fontamarezi vendar že prenehali s provokacijami in prostostinami?"

Ne da bi črhnil, smo oddali prapor črnosrajčnikom. Če župnik izda svetega Roka, čemu naj bi mu bili potem mi zvesti, zlasti še, ko bi nam to utegnilo kaj škodovati pri naših pravicah za Fucino.

Odvedli so nas na avezzanski glavni trg in nam odkazali senčnat kot za sodnijo. Ob druga poslopja so se naslanjale druge skupine kafonov. Med posameznimi gruclami so stali karabinierji. Karabinierske stafete so se na kolesih vozile preko trga. Komaj je privozil nov avto in so izstopili iz njega kafoni, so jih že karabinierji odvedli na mesto, ki je bilo zanje odločeno, toda zmeraj tako, da so ostali ločeni od drugih skupin.

Neki častnik je jezdaril na lepem črnem konju sem ter tja.

Takoj nato je prispela stafeta in je oddala patrulji neko povelje.

Od vsake patrulje se je oddelil en karabinier in nam prinesel povelje. Glasilo se je: "Dovoljeno je sesti na tla." Sedli smo. Čez uro je prijezdila mino nas stafeta. Na nekem oglu se je prikazala gruclavišjih uradnikov. Karabinierji so zaukazali:

"Vstanite! Vstanite!... Zakličite glasno: Naj živi podesta in poštene uradnike!... Naj žive uradniki, ki ne kradejo!"

Poskočili smo na noge in glasno zaklicali:

"Naj živi podesta in poštene uradnike!... Naj žive uradniki, ki ne kradejo!"

Med uradniki, "ki ne kradejo", je bil impresario edini, ki smo ga prepoznali. Ko so oddali uradniki, ki ne kradejo, smo smeli z dovoljenjem karabinierov zopet sesti na tla.

Čez nekaj minut je povzročila nova stafeta še živahnejše gibanje:

"Vstanite! Vstanite!... so nam zaklicali karabinierji. "Zakličite še glasneje: Naj živi prefekt!"

Poskočili smo na noge in glasneje zaklicali: "Naj živi prefekt!"

Prefekt se je peljal v lepem avtu mimo nas in z dovoljenjem karabinierov smo smeli sesti zopet na tla.

Komaj smo sedli, so nam karabinierji že zaukazali, naj vstanemo:

"Zakličite, kakor glasno le morete: Naj živi minister!"

Tisti hip se je prikazal velik avto, ki so ga spremljali štirje kolesarji, kakor blisk šinil prečeste in zaklicali smo tako glasno, kakor smo le mogli:

"Naj živi minister! Naj živi!"

Potem smo z dovoljenjem karabinierov zopet sedli. Patrulje so se razšle na kosilo. Tudi mi smo odvezali vreče in pojedli kruh.

Proti dveh se je igra znova ponovila: najprej se je peljal minister nazaj, potem prefekt, nato uradniki, "ki ne kradejo". Vsakokrat smo morali vstati, kričati in biti navdušeni.

Na koncu so nam rekli:

"Sedaj ste prosti!... Smete oditi!"

Toda to so nam morali karabinierji dvakrat reči.

"Slavnost je končana!... Sedaj smete oditi domov ali pa si oglejte Avezzano. Toda samo eno uro utegnete. Potem morate oditi..."

"In minister? In vprašanje Fucina?" smo povpraševali. Toda nihče nas ni več poslušal.

Končno pa vendarle nismo smeli domov, ne da bi izvedeli za sklep in ne da bi kaj razumeli.

"Pojdite za menoj," je rekel Berardo, ki se je v Avezzanu spoznal.

Prišli smo pred vrata palače, ki je bila vsa pokrita z zastavami.

"Govoriti hočemo z ministrom," je dejal Berardo karabinierom, ki so bili na straži.

Ti so se takoj vrgli nanj, kakor da bi bil težko zaklel, in so ga skušali odvléci pod obok. Toda mi smo se ga oprijeli in tako je nastal pretep. Iz notranjosti palače je prihitelo mnogo ljudi, med njimi tudi don Circostanza, ki je bil očividno pijan in je imel harmonika-hlače že v tretjem stadiju.

"Moje Fontamareze mora vsakdo spoštovati! Ravnajte lepo z mojimi ljubimi Fontamarezi!..." se je pričel dreti.

Karabinierji so nas izpustili. Don Circostanza je stopil med nas in je hotel vsakega objeti in poljubiti.

"Z ministrom hočemo govoriti," smo prosili ljudskega prijetelja.

"Minister je že odšel," nam je odgovoril.

"Vedeti hočemo, kaj je a Fucinom," je pristavil Berardo.

Don Circostanza je zapovedal nekemu karabinieru, naj nas spremlja v urad prince Torlonije, in tam smo našli uradnika, ki nam je razložil, kaj je iz tega nastalo.

"Ali je nova vlada rešila fucinsko vprašanje?" je vprašal Berardo.

"Da, vprašanje je rešeno in sicer v splošno zadovoljstvo," je odgovoril uradnik.

(Dolje prihodnjič.)

CLANI AMERISKE MISIJE V MOSKVO

Na vojnem sestanku, ki se ima vršiti v Moskvi v kratkem, se bodo posvetovali z angleškimi in ruskimi veščaki o ruskih vojnih potrebah sledeči Amerikanci: (Z leve proti desni, zgoraj) Admiral William H. Stadley in W. Averell Harriman; (spodaj v istem redu) major general George H. Brett; major general James H. Burns in William L. Batt.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

"Večni popotnik" Tone Jančevič iz metropole je spet potoval. Bil je tudi na slavnosti dneva SNPJ v Chicagu, prej pa še po drugih naselbinah Illinoisa in Wisconsinu. Poslal je 10 naročnin in \$5.90 podpore tiskovnemu fondu. John Krebel pa je poslal 2 naročnini in \$1, s katerim je podprl Tomšičev predlog John Simič.

V naši vasi — Chicagu — pa so bili zadnjih par tednov aktivni za list sledeči: Joe Oblak 3 naročnine, Frank Zaitz 6 in upravniki 22 naročnin.

Anton Zornik iz zapadne Penne je poslal 6 naročnin in nadaljnje tri oglase za koleder.

In "Big Tone" sam se je tudi oglašil. Poslal je dva "copaka", ki sta ju prispevala Max Arnsiek in Ernest Bayce iz Oaklanda, Calif., s pota proti Pittsburghu pa je poslal 4 naročnine, od katerih sta dve novi. Pravijo, da agilen človek nikoli ne počiva, kjer vidi, da je kaj storiti za dobro stvar in Tone to vpoštevata.

Iz zapadne metropole (Pueblo, Colo.), se je spet oglašil Frank Boltezar ter poslal 13 naročnin, od katerih si ni vzel nobene provizije. Sicer pa je to nekaj običajnega pri njem. V večini slučajev si niti za poštno pristojbino od pošiljatve ne vzame.

Iz Kemmererja, Wyo., je poslal \$3 podpore tiskovnemu skladu John H. Krzianik. Pravi, da se bo oglašil v uradu, ko se bo vračal s konvencije SNPJ. Dobrodošel, John!

John Gallon, ki je tajnik kluba št. 228 JSZ v Purslove, W. Va., je poslal naročilo za članske znamke in zraven tudi dve naročnini. Kaj je neki z Lawrence Selakom, da se nič ne oglašuje?

Za North-Chicago-Waukegan je bil zadnjih par tednov zelo priden Martin Judnich. Poslal je 10 naročnin in 7 oglasov za koleder.

Leo Bregar iz Doylestowna, O., pravi, da noče zaostajati za drugimi. Poslal je obnovo naročnine in dolar za Tomšičev predlog.

George Smrekar iz Aliquippa, Pa., je poslal prvi oglas za koleder in zraven priložil tudi 50c podpore tiskovnemu skladu. To ni ne prvič in gotovo tudi ne zadnjič, ker se na ta način George večkrat oglašuje.

Lovrenc Kavčič iz Sygana, Pa., je poslal članarino za klub št. 13 JSZ in zraven priložil tudi en oglas za koleder. Zogotavlja nam, da se bo z oglasom potrudil kar največ mogoče.

Frank Novak iz Los Angelesa, Calif., nam piše: "Priloženo je naročnina za list za eno leto in pa naročnina za poslanih 5 Majskih glasov. Lepa revija,

važna vsebina. Isto velja tudi za Proletarca, je važen in boljši od vseh, potreben tudi kakor nekaj v vselej. Naprej za resnico in pravico! Ostajam z vami, Frank Novak." Komentar nepotreben.

Anton Shular iz Arme, Kan., se je zglasil v uradu na potu na konvencijo v Pittsburgh ter izročil 6 naročnin, eno od teh je dobil naš prijatelj in sodrug Martin Gorenc. On je pred kratkim dal petelina na dražbo, da je na ta način spravil skupaj nekaj podpore za Proletarca, nato se je pa lotil agitacije za nove naročnike in je zgorajšnji že drugi novi naročnik, ki ga je poslal v zadnjih par tednih.

Zadnjih par tednov smo imeli izredno veliko obiskovalcev v uradih Proletarca in JSZ. Nekateri so bili udeleženci na slavnosti dneva SNPJ, drugi pa so se ustavili tu na potu na konvencijo SNPJ, ki se ta teden vrši v Pittsburghu, Pa. Označeni so na drugem mestu pod rubriko "Obiski v Centru".

Odmevi s piknika čikaške federacije

Milwaukee, Wis.—Ena važnih priredb tridnevne slavnosti SNPJ je bil piknik, ki se je vršil dne 31. avgusta. To je bila impozantna manifestacija članstva Slovenske narodne podpore jednote, ki nam bo ostala še dolgo v prijetnem spominu. Veseliti se in zabavati s tišoč jednotarjev in jednotaric ter kramljati z mnogimi izmed njih je dogodek, ki se ne pozablja. Naletiš na rojake, ki jih še nikoli nisi videl — čeprav si z njimi zvezan z vezjo bratstva. Par besed, pa si prijatelj z njimi. Še par besed, pa smo v politiki, v jednotlivih vprašanjih in kdo ve kaj še vse. Neznanci postanejo znanci in spletajo se nove prijateljske vezi. Da, takšne slavnosti so v občo korist našega naroda v Ameriki in evo vam nekaj odmevov s te priredbe, odmevov, ki mi še sedaj brnijo po zastreljih možganih.

Vreme je bilo lepo in za finančno plat tega piknika naravnost sijajno. Vročina taka, da bi človek mislil: "Glej ga hudiča, vsi peklenški kurjači so na delu — niti eden tistih rogačev nima počitka!" Prah, ki se je vzdigaval v gostih plasteh in potem spet padal, nas je v kratkem času maskiral v nekakšno mešanico samih mlinarjev in dimnikarjev. Prah in vročina, to oboje je seve prav hudo ščegotalo udeležencem grla in treba je bilo mazila, ki so ga nam nudile točilnice in vsi utehe željni smo se kar trli okoli njih. "Komiteji!" — no, saj jih poznate — imate jih v sleherni naselbini, to so tisti ljudje, ki so na svetu za to, da

nosijo ob različnih priredbah regalije ali kake drugačne značke in se tako ločijo od nas navadnih ljudi, — so počasi, spodobno in prav dostojanstveno priklimali, češ, bo, bo nekaj uspeha!

Najprijadnejši zemljan v Chicagu je bil ta dan tisti revež (še danes se mi smili), ki je gonil 'sesalko' za barom v 'Forest Preserve'. Naloženo mu je bilo skrbeti za zračni pritisk v sodih za barom. Pa če si je mož še toliko prizadeval in še tako 'pumpal', ni mogel pri najboljši volji ustrezati potrebam žejnih ljudi. Srednjeveško orodje pač ne more biti kos potrebam in zahtevam dvajsetega stoletja!

Milwaučanov in Milwaučank je bilo več navzočih tamkaj kakor na kateremkoli letošnjem pikniku v Milwaukeeju. In tako se ni bilo čuditi temu, da so se predstavniki milwauških društev, ki so bili tamkaj navzoči, začeli resno pečati z vprašanjem, če bi morda ne bilo priporočljivo prirediti milwauških piknikov v Chicagu.

Slovenska pesem tudi na tem pikniku

Čikaška pevška zbor Sava in Prešeren sta nastopila in se tudi imenitno odrezala. Takisto tudi mladinska krožka iz Milwaukeeja in Waukegana. Ko je pel Prešeren, me je hotela neka rojakinja poučiti, da je to moški zbor, a Sava pa mešan. Pri Prešernu so sami moški, mi je na dolgo in široko razlagala z nemalo vneto, pri Savi so pa moški in nekaj žensk. Iz globin srca sem ji bil "hvaležen" za ta pouk o razliki med moškim in mešanim zborom — zlasti pa še, ker je tista "razlaga" trajala cel čas, ko je Prešeren pel "Morje Adrijsko", katero pesem v resnici rad poslušam.

Gubernurski program

Gubernurski program je bil tak, kakršnega smo si menda prav vsi zaželeli. Glavni odborniki, ki nam jih je predstavljala sila spretni "ceremonijer" Lotrich, so se odrezavali kratko in jedrnat drug za drugim. Običajnih županov in drugih politikantov pa hvala Bogu ni bilo na gubernijskem programu. Zato nam ni nihče pokvaril dobre volje.

Druge zanimivosti s piknika

Najdolgopetnejši piknikar je bil pač Vincenc Pugelj iz West Allisa. Pred njegovo visokostjo smo bili vsi navzoči precej ponižani.

Večni popotnik Jankovič je v izključnem krožku predaval o delovanju krokarskega kluba z ognjevitostjo, ki je lastna samonjemu.

Proletarčev urednik Frank Zaitz je bil na gubernijskem programu ter izpregovoril natančno pet besed pa nič več.

In pa Tone Garden in njegova fajfca! Kako je neki mogel Tone tisti čas, ko je pel pri Savi, in pozneje, ko je delal za barom, prebiti brez svoje zveste spremljevalke — fajfice?!

Se več takih osebnosti, ki so zanimive, bi lahko navedel. Toda prostor v Proletarcu je omejen. Zato naj končam. Samo to naj še omenim, da so moje in moje porednejše polovice trudne kosti vzeli čez noč v oskrbo šviglovi iz Cicera, najin

naraščaj pa Thalerjevi iz iste kraja in pa Turpinovi iz Chicaga, za kar se jim prav prisrčno zahvaljujem.

France Puncer.

OBISKI V CENTRU

V Slovenskem delavskem centru ter uradih Proletarca in JSZ so se zglasili sledeči:

Frank Swigle s soprogo in hčerko ter tastinjo Mary Bubenich iz Trinidada, Colo.; Carl Lekšan, Frank Ocepke, Anne Janesh in Nellie Valenceck, Barberton, O.; Mame Bolha, Akron, O.; Frank Gaber, Joseph Golia s soprogo, Ray Travnik s soprogo, Marie Koshir, Andy Pregel s soprogo, Urban Karun in Frank Jacklich iz Detroita, Mich.; Mary Remic s sinom Josephom iz Delmonta, Pa.; Mrs. Frank Maček, Mike Staudohar s soprogo Mary in sinom Mikom iz Girarda, O.; Michael R. Kumer, Universal, Pa.; Marion in May Prusheck, Cleveland, O.; John Spetich in Pete Dutka ter Nickolas R. Szuca, Taffys Orch., Pa.; William Keene s soprogo, Eli Suchwick, potem Eugene Makosek, Andy Sepealyak, Walter A. Gostkowski, Charles Mehlich, John Bostjancick, Frank Bostjancick, Albert Jakovac, Vincent L. Cuder, Anton Tratar s sinovoma Rudolfom in Tonetom, vsi iz Verone, Pa.; Wm. L. Kraus, Losser, Calif.; John Podboy Jr., Rudolph Krulce, Frank Zuckeck in Antony Progar Jr., Strabane, Pa.; Anton Jankovich, Cleveland, O.; Matt Muslich s soprogo, Rudolph Singer s soprogo in sinom Rudyjem, Frank Puncer s soprogo Anno in hčerkama Leono in Lillian in Ann Cerar iz West Allisa, Wis.; Leonard Alpner Jr., Josephine Slapnik, Mary Cramer in Mary Shuller iz Milwaukee, Wis.; Frank in Kristina Nadvesnik in Theresa Dusak iz Oglesbyja, Ill.; Louis Zupan, Kenosha, Wis.; Alberta Naprudnik, Detroit, Mich.; Louis in Louise Cebon ter Anton in Frances Krečič, Cleveland, O.; Lucas Debeljak, Seattle, Wash. John in Anna Peterel, Renton, Wash.; Urban in Katherine Jelovešek, Rock Springs, Wyo.; Joe Porenta, Nokomis, Ill.; Jerry Benedict, Hiawatha, Utah; Anton Taskar, Helper, Utah; Mike Krultz, Willard, Wis.; Frank Klun, Chisholm, Minn.; John Kunstel, Arcadia, Kans.; Anton Shular, Arma, Kans.; Anton Selak, Franklin, Kans.; Joe Bratkovich, Pittsburg, Kans.; Joe Turk, Cle Elum, Wash.; Anton Potočnik, Cherokee, Kans.; John Zobec in George Majnarich, Roslyn, Wash.; Julia Krmelj, John Goršek st. in John Goršek ml., Springfield, Ill.

LISTNICA UREDNISTVA

Ker je urednik koncem prejšnjega tedna odpotoval v Pittsburgh na konvencijo SNPJ, morajo polemični dopisi, ki so dospeli v urad pozneje, čakati, da se vrne.

Dalje prosimo, da naj oni, ki pričakujejo odgovorov iz uredništva, potrpe. Ustreglo se jim bo ko hitro mogoče.

Vse drugo delo bo tudi v njegovi odsotnosti v redu izvrševano, kakor doslej.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

Dobite več za vaš denar

s tihim

SERVEL

plinskim refrigeratorjem

• Za vaš dolar dobite več, ako se odločite za nakup Servel plinskega refrigeratorja. Ne samo da si zavarujete jestvine sveže in mraz, vam nudi še mnogo drugih udobnosti, njegova oblika je krasna in obrat Tih. Tihotno obratovanje pa vam da poslugov in zraven prihrani na obratnih stroških.

Servel je tih ker nima nikakih premikajočih delov v svojem sistemu zmrzovanja. Mali plavi plamen zavzema mesto motorja in drugih delov, ki jih vsebujejo drugi refrigeratorji. Servel zmrzuje brez kakšnega ropota in obabljenja.

Servelovi "nepremikajoči deli" v zmrzovalnem sistemu vam nudijo nizke obratne stroške. To je razlog zakaj si tisoče čikaških družin nabavljajo Servel. Prej ko si nabavite refrigerator, prej ko

te se z enim, ki se razlikuje od vseh drugih, in zadovoljni boste z refrigeratorjem, katerega obrat je Tih IN TRAJA DALJ.

Oglejte si te krasne Servel refrigeratorje v izlošbah trgovin Peoples Gas družbe, ali v drugih trgovinah ter se prepričajte o razliki.

MODERN COOKERY... CONSTANT HOT WATER... SILENT REFRIGERATION... GAS HEATING... THE PEOPLE'S GAS LIGHT AND COKE COMPANY

.. KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ..

KOMENTARJI

Slovenski duhovniki in laiki, ki so imeli v Ohiu konferenco o vprašanju, kako pomagati staremu kraju, bi bili storili najbolj pametno, da si ne najbolj diplomatično, ako bi bili kar naravnost povedali, to, kar so sklenili med seboj. Ze v prejšnji številki je bilo poročano, da so rekli marsikaj, kar ne mislijo povedati javno, kajti če bi, se bi prav lahko pripetilo, da se bi s tem zamerili tudi komu izmed svojih ljudi.

Menda ni bilo niti enega med njimi, ki bi bil iskreno pohvalil sedanji jugoslovanski pomožni odbor, ali pa odbor slovenske sekcije JPO. Baš nasprotno, kakor je bilo omenjeno v prejšnjem Proletarcu.

Ker gre za dobro stvar, so med seboj razmotirali v glavnem to, kako naj ji koristijo čimboljše, obenem pa, kar je seveda še najbolj važno, pa o vprašanju, kdo bo razpolagal z nabranim denarjem, komu se bo delil in kdo bo imel to nalogo.

Nabranega je dosedaj še jako malo in vsled tega so vsi upoštevali priporočilo Rev. Zakrajške, da je potrebno bodisi odbor spremeniti, da bo aktivno nemudoma, ali pa, da odbor slovenske sekcije JPO sploh prezre in gredo samostojno v akcijo. Šele tu je nastala med njimi resna polemika, kaj bi bilo boljše. Nekateri so menili, da je še potem preveč udarilo po duhovnikih, češ, da razdirajo slovo. Anton Grdina je dejal, da če se njemu prepusti kaj odgovornosti pri stvari, bo pomagal, in pa da vsi vedo, da kadar kaj obljubi, tudi dela.

Vprašanje podpore staremu kraju je bilo zanje posebno koščljivo zato, ker so si želeli in zamišljali odločno nabiralno akcijo takoj, in to bi najlažje pričeli z novim odborom.

Vzrok, da tega še niso storili, je, ker so se bali zamere pri svojih ljudeh, ki imajo večino v odboru slovenske sekcije JPO, čeprav niso aktivni v njemu.

Tako so se po par bodrilnih in par kritičnih govorih zedinili, da se izmuzajo na diplomatičen način. Ker akcija spi, predlagajo odboru slovenske sekcije JPO, da vzame medse nekaj duhovnikov in katoliških laikov, ki bodo delali. Glede laikov so navzoči duhovniki poudarjali posebno dva. Antona Grdina in Ivana Zermara. Slednji bi sicer ne bil aktiven, a povečali bi prestiž odbora vsaj v Clevelandu in pa tudi med tistimi Američani, ki ga poznajo.

Rev. Zakrajšek je navzočim duhovnikom dejal, da ne vedo, kaj je hudo na svetu, ker niso skusili tega kar prestajajo sedaj tamkaj slovenski duhovniki pod Hitlerjem. Poudarjal jim je, da je treba kaj storiti zanje danes, ne čakati, da bo vojne konec. Pribežali so v Ljubljano iz samostanov, ki jih je vzel Hitler, ali pa so bili poginani v Srbijo, kjer katoliški duhovnik nima kaj početi, ker so ljudje tam pravoslavne vere. Če pa deluje med katoliškimi begunci, si ne morejo itak v ničemer pomagati, razen da drug drugega tolažijo in molijo. A tudi katoliški duhovnik ve, da se z molitvami ne privabi hrane na mizo.

Zanimivo so bile opazke z ozirom na razne akcije med ameriškimi Slovenci v prejšnji vojni. Ponavljali so stare obdolžitve o zafrčkanju "milijonskega fonda", in rekli, da dolžnost duhovščine sedaj je, da tega ne sme več dovoliti.

Glede JRZ ni bilo na tisti konferenci nikogar, ki bi bil priznal, da je baš JRZ bilo edina organizacija, ki je polagala točne račune in jih sporočala tudi vladi. Dasi se je za jugoslovansko propagando v eni ali drugi obliki takrat potrošilo zelo veliko denarja, ni bilo računov za potroške nikjer objavljenih, razen od JRZ.

"Kako pomagati takoj?"

Slovenskim duhovnikom in drugim zaupnikom je Rev. Zakrajšek pojasnil, da je stvar prav enostavna. Boda, je rekel, je tam tolikšna, in duhovnik, ki je pribežal ali bil izgnan iz Maribora, Kamnika, Grobelj in iz drugih krajev pod Hitlerjem je danes enako v bedi, kakor delavci.

V poročilu v prejšnji številki je bilo rečeno, da gre predvsem za podporo duhovnikom. Prezrli smo omeniti, da se je enako apeliralo za pomoč redovnicam, ki so vsled izгона postale velike reve. Rev. Zakrajšek jim je dejal, da se bo delilo pravično vsaj kar se ti stega dela tiče, ki je sedaj pod Italijo. Torej v "provinci Ljubljana", kot ji je dala ime italijanska okupacijska oblast. Kako bo s podporo na jugu, namreč v Srbiji, kamor je bilo izgnanih na tisoče Slovencev iz štajerske in gorenjske, je Zakrajšek navzočim duhovnikom pojasnjeval, da je za sedaj stvar zelo komplicirana. Uverjen je popolnoma le v to, da je pomoč ljubljanski provinci, ki je prišla pod Italijo, že sedaj mogoča, ako je tu denar, da se ga ji pošlje.

Kako je mogoče, da ne more

pomagati Herbert Hoover Belgiji, a mi pa bi lahko Slovencem? Hoover lahko pomaga Belgiji prav tako, kakor predlaga za slovenski del, ki je pod Italijo (o primorskih Slovencih so na ohijski konferenci prav malo govorili, največ torej o onih, ki so sedaj prišli pod "zaščito" Italije) Rev. Zakrajšek, reče:

"Pomagati" bi namreč Vatikana. 40.000 lir je že dal in če se mu sporoči, da je v eni newyorški banki vloženi zanj 60 tisoč dolarjev, bo za tisto nakazal nadaljne lire, ki bodo razdeljene pod nadzorstvom škofa Rožmana in njegovega odbora. To sicer ni v skladu z angleško taktiko, ki je proti podpori okupiranih dežel, in tudi ne ameriške vlade. Toda je to pač tehnični ovinek, tehnikalijski ali kako bi dejal, skrajšno se človek lahko izogne marsičemu.

Najizdatnejša pomoč staremu kraju danes, kot jutri, ali čez leto, bi bila v pošiljanju blaga in živil. Denar, ako nimaš z njim kaj kupiti, malo pomeni. Razen da tisti, ki ga ima najmanj, sploh nič ne dobi, ker ima oni, ki ga je dobil v podporo, nekoliko več, pa lahko tudi plača več. Trgovci tudi v času lakote najraje prodajajo svoje zredeno blago s polico o nim, ki jim na skrivaj ali pa odkrito največ ponudijo. Tako trdijo preiskovalci.

Nacrt, ki ga je Rev. Zakrajšek predlagal zaupnikom v Ohiu, je bil sprejet. Naj verni ljudje zbirajo in pomagajo pod pokroviteljstvom papeža in nadzorstvom škofa Rožmana takoj. Korist bodo imeli od tega trije faktorji: revni ljudje, kateri bodo deležni podpore, Vatikana, ker bo imel ameriške dolarje, in Italija. A neposredno še posebno duhovščina.

Naši merodajni faktorji naj upoštevajo tole:

Tudi če nakažejo na kredit papežu milijon dolarjev, da se jih tam razdeli, bo to pomenilo omiljenje glada le za one, ki bodo vsot deležni, in povečanje bede za tisto maso, ki ne bo ničesar prejela.

Kajti tam je glad zato, ker ni potrebečin za vse. Kdor ima denar, jih še kako iztakne. Tisti, ki ima le malo denarja, je pa odvrinjen iz prodajalen in od sklade.

Edina izdatna pomožna akcija bo šele ona, ki bo pošiljala tam ladje in vlake blaga in živil.

To slednje je namen ameriške in angleške vlade, toda šele kadar bodo hitlerizmu izpodbita tla.

V razpravi, ali naj novi provizorični odbor katoliške religiozne akcije začne z delom takoj so se veliko menili, kaj da naj bi bilo najboljše. Sklenili so, da za začetek vprašajo odbor slovenske sekcije JPO za zastopstvo v njemu, dalje, da se pravi preuredi glede delitve denarja, da se bo vedelo, kdo ga bo kontroliral, ko bo poslan tja, in pa da se katoliški struji prepusti razpolaganje z od nje nabrano vsoto tako, da bo delitev imel v področju škof Rožman in njegovi pomočniki.

Ako odbor slovenske sekcije JPO te predloge ohijske konference slovenskih duhovnikov sprejme, bo imel direktor publicitete še veliko manj razloga napadati Proletarca in Proletarčevega urednika, kakor pa zadnjič, ko je popolnoma po nepotrebnem in krivično udaril po njemu.

Zborovalci v Ohiu so sklenili postopati oprežno. A če jim odbor slovenske sekcije JPO ne ugodí, tedaj bodo šli na delo neglede na morebitne polemike in uverjeni so, da bodo uspeli. Tonetu Grdini se torej spet obeta priložnost iti po deželi.

Angleška zračna sila izgubila 1.600 letal v 5 mesecih, pravijo Naciji

Če je verjeti berlinskemu poročilu, je angleška zračna sila izgubila več kakor 1.600 letal na zapadnih bojnih poljnah v razdobju od 1. aprila do 8. septembra.

Cleveland, O. — Pregovor

pravi, če hočeš, da te bodo ljudje hvallili, tedaj umri, če pa nečeš hvale, se pa oženi in doležen boš zvrhanim memikov. In zasluženi in nezasluženi kritiki. Vendar se pa ni treba niti ženiti, da si deležen take prilazne pozornosti, ki slej ko prej zavira iz ljube človeške zavisti, ki nekaterim ljudem ima v na da, da bi prižgali, da je v tebi tudi nekaj dobrega in da tudi oni niso brez velikih in majhnih hib: pri nas na primer kadostuje, da se podaš v javno življenje, si delaven na tem ali onem polju javnega udejstvovanja in da pokažeš, da nisi živ mrtič, temveč imaš v sebi ambicije — in brž se bodo našli ljudje, ki se bodo po svojih najboljših močeh potrudili, da te kar najbolj diskreditirajo pred javnostjo. Vzemimo za primer o naši javnosti dobro poznane Milana Medveška.

Milana poznam kakih osem let — in če rečem, da ga poznam, mislim s tem, da ga poznam — z dobre kot slabše strani, kajti človek brez slabosti se ni še rodil. Milan je mlad in po naravi zelo energičen človek. Zmožnosti, ki so v njem, se morajo izživeti — in bogme, da se zadnja leta pošteno izživljajo, kajti Cleveland nima bolj živahnega in neutrudnega javnega delavca kot je prav on. Dandanes na primer se mnogo nekoč delavnih ljudi izgovarja z delom v tovarni, češ, da jim ne da, da bi se udeleževali na našem javnem polju kot nekoč; pri Milanu to ni nobena zapreka. Šest dni v tednu zaposlen v tovarni pri delu, ki človeka izčrpa telesno in duševno, se vrh tega udeležuje vsepovsod, kjer so potrebne pridne roke in bistri možgani — n. pr. pri Carikarjevi ustanovi, pri SNPJ, pri socialističnem klubu, pri farmi SNPJ, v dramatikah itd., itd. Kjerkoli se udeležuje, je neprecenljiva pomoč, ki bi se težko pogrešala. To mu priznavajo vsi, ki z njim vred delajo na izboljšanju in napredku teh naših ustanov in zato — ker tudi sami delajo — znajo ceniti njegovo prizadevanje.

Kakor povsod, se seveda tudi pri nas najdejo ljudje, ki Milana vzlic temu — in očitno — baš radi tega — ne morejo trpeti. So to večinoma ljudje, ki nimajo drugega kot velika usta in so vedno pripravljeni, "kritizirati" vsakogar, ki pokaže več zmožnosti in več volje do takega dela kot je imajo sami. Milanu n. pr. zamerijo najbolj, ker je ambicioznejši mladenič. Kakor da bi bile ambicije greh! Kdo pa je brez vsakih ambicij? Se črv ni povsem brez njih — njegova ambicija je, da rije in rije naprej. Jaz n. pr. imam ambicije, ki segajo pod zvezde. Ali me boš zato obsojali? Ne — če se niste sprli s pametjo! Pomilovanje vreden je človek, ki nima nobenih ambicij — nobenih stremiljenj. Kadar ne bom imel več nobenih ambicij, bom moral priznati, da sem postal živ mrtič. Ker to razumem, se seveda ne morem strinjati z onimi, ki obsojajo Milana zato, ker kaže tako voljo do udejstvovanja v našem javnem življenju. Nasprotno ga prav zato najbolj cenim, saj so taki ljudje vedno bili gonilna sila napredka. In današnji čas zahteva bolj kot kdaj poprej tudi med nami mladih, zmožnih in energičnih ljudi, kakršen je tudi on. Zato je pri nekaterih ljudeh obsovan — ker se boje, da bi jih zasenčil oziroma ker jih je že — in zato ti ljudje ne zamude nobene prilike, da ga javno in privatno očrnijo in diskreditirajo v oči naše javnosti. Najnovejša kost, ki jo gledajo, je v zvezi s tekočo clevelandsko župansko volilno kampanjo.

Milan je nekajkrat poročal — pribežim: poročal — o kandidatu Franku Lauschetu, da vlada v Clevelandu izredno močan sentiment zanj in da ima lepo priložnost, da bo iz-

voljen. Nu, zdaj pa se skuša ustvariti vtis, da Milan ne le agitira za Lauscheta, temveč tudi za demokratsko politično masino. To je seveda zavijanje dejstev — čeprav približem na tem mestu, da bi ne bilo nič nečastnega, če bi res spregovoril besedo v Lauschetov prilog. Jaz sem to storil — ker se ne bojim javno povedati svojega mnenja kakor nekateri, ki privatno ali na sejah čvekaajo, da so za Lauscheta, da bodo volili njega in da so že oziroma bodo prispevali v njegov kampanjski fond, javno pa kritizirajo nas, ki si upamo odprto in javno povedati, da smo zanj — in prepričani sem, da nisem postal zaradi tega noben izdajalec delavske ali katerekoli druge stvari. Stvar je enostavna, da sem kot ameriški državljan in clevelandski volilec zainteresiran v mestno administracijo in da mi ni vseeno, kdo bo naš bodoči župan. Če bi ne bilo med kandidati nobene izbere, bi se seveda ne mogel ogrevati za nikogar njih; ali če bi imeli tudi socialističnega kandidata, tedaj bi agitiral zanj. Toda mi nimamo svojega kandidata. Od teh, ki so na razpolago, je pa Frank Lausche nedvomno in absolutno najboljši mož. Zato nisem zanj le jaz in 99 odstotkov slovenskih volilcev, temveč tudi 99 odstotkov naših sodrugov. Pa mislite, da zato, ker je slučajno Slovenec? Bežite. Mi vsi smo zanj zato, ker vemo, da je najboljši izmed kandidatov — pošten, značajan mož izrednih zmožnosti, liberalnih nazorov; močno razvitega socialnega čuta in samostojnega značaja, ki nam je porok, da ne bo Frank Lausche nikdar lutka v rokah kakakega mašinskega političnega bossa. (Clevelandčani se dobro spominjamo, kako dolgo je demokratski boss Miller okleval z odobravitvijo Lauschetove kandidature prav zaradi teh njegovih, posebno še zadnje lastnosti — in da ga je nazadnje indorsiral samo zato, ker je vedel, da je on edini kandidat, ki utegne biti izvoljen na demokratski listi, da bodo imeli demokratski vsaj po imenu svojega župana — po imenu, kajti Miller je dobro vedel, da bo Lausche v slučaju izvolitve res župan, ne zgolj županska lutka, kateri bi lahko narekoval povelja kakor Bergen svojemu Charlieju McCarthyju. Seveda nas veseli, da je Slovenec — veseli nas, ker je on nadaljni dokaz, da smo tudi Slovenci konstruktiven ameriški element in da tudi mi lahko damo Ameriki zmožne in poštene voditelje. Ampak kot sem že omenil — samo dejstvo, da je Slovenec, bi mu ne prineslo ampore večine teh naših ljudi, ki se danes tako ogrevajo zanj. Saj je tudi koncilman Tone Vehovec (žalostnega spomina po našem po volitvah) Slovenec, toda jaz bi rajši vrgel svoj glas v Erijsko jezero nego ga oddal zanj, kajti on nima nobenih zmožnosti za svoj urad in Slovenecem nam ni bil v nobeno čast — prav nasprotno. — Kar šteje, so človekove zmožnosti in njegov značaj.

Nekateri ljudje skušajo ustvariti vtis, da je strašanski greh, če se socialist ogreva za kandidata, ki ni socialist. Sodrug Fančeskin, ki je razborit in prevdaren mož, nam je zadnjič pravil o neki volilni kampanji na Primorskem v dneh pokojne Avstrije. Socialistični kandidat je pri prvih volitvah pogorel in končni kontest se je imel vršiti med liberalnim in klerikalnim poslanskim kandidatom. In kaj mislite, kaj je storil socialistični kandidat? Izjavil, da ga volitve več ne brigajo? Kaj še! Sodrugom je naročil, da je njihova dolžnost, da agitirajo in volijo za boljše ga izmed obeh kandidatov — za liberalni! In Fančeskin ve povedati, da dotičnega socialističnega kandidata niso obesili niti ga klical pred "kravato riho" ali vrgli iz stranke. Saj je naposled ravnal zgolj realistično — ko je uvidel, da ni možnosti, da bi prišel na površje socialist, se je izjavil za naj-

boljšega izmed kandidatov, ki so bili na razpolago — za naprednejšega. In to ni bilo prvič, da se je zgodilo kaj takega — to se je zgodilo že sto in sto krat vsepovsod, kjer imajo ali so imeli socialistično gibanje. V Ameriki se nam je treba spomniti zgolj na La Follettovo predsedniško kandidaturu. — Precedentov za naše ogrevanje za Lauscheta nam torej ne manjka. Če nas pa vzlic temu želite poklicati pred "kravato riho" — nu, saj bomo prišli pred sodni tribunal in tudi zagovarjati se bomo znali!

Vse to se mi je videlo potrebno povedati, jasno in brez ovinkov, da ne bo kdo zunanjih sodrugov pod napačnim vtisom, da smo v Clevelandu podlegli skušnjavi ter se pogrezili v reakcionarno močvirje. Ni takega! Mi enostavno vršimo svojo dolžnost kot clevelandski volilci ter podpiramo kandidaturu moža, o katerem smo prepričani, da je najboljši in o katerem smo tudi mnenja, da bo v kritičnih dneh, ki so pred nami, najboljši zaščitnik in zagovornik interesov tuje-rodnega elementa v Clevelandu, ki predstavlja več kot 65 odstotkov celotnega prebivalstva mesta. Klubi kot taki stojijo popolnoma na strani — kdor izmed nas se ogreva za Lauscheta, dela to na svojo pest — kot posameznik in volilni upravičeneec, ne kot član kluba ali v njegovem imenu.

Se nekaj. Omenil sem, da je sentiment za Lauscheta med clevelandskimi Slovenci silno močan. To je samo na sebi pomni, da je nevarno, nasprotovati temu sentimentu — in bedasto, ker ni za to nobenega tehtnega vzroka. To ni prazna trditve. Zadnjič sem poslal Proletarcu nekaj izčrpkov iz zapisnika seje odbora neodvisnih slovenskih volilcev za Lauscheta — v tem odboru ni nobenega člana demokratske stranke, temveč sami neodvisni volilci, ki se prištevajo v napredne vrste! — in ti izčrпки zgovorno pripovedujejo, kako je neki sodrug s svojim neločnim nasprotovanjem (Lauscheta bo podpiral in volil, ker je fejsť fant, vzlic temu pa dela zrago proti onim, ki ga podpirajo!) vzbudil nasprotstvo proti Prosvetni matici JSZ. Take stvari nam utegnejo škodovati, čeprav naše ustanove niso odgovorne za dejanja neodgovornih članov, kajti ljudje tega čisto ne morejo in včasih nečisto razumeti.

Po vsem tem, kar sem v tem dopisu povedal, mora biti jasno vsakomur, kdor hoče razumeti, da bi tudi Milan Medvešek ne bil zagrešil nobenega nečastnega dejanja, katerega bi se moral sramovati, če bi bil zapisal besedo ali dve v prilog kandidata Lauscheta. Toda on niti tega ni storil, temveč je zgolj poročal o stvari. Poročanje in agitacija sta pa dve zelo različni stvari. To razume vsak razsoden človek in če je pošten, tudi prizna; le od osebne mrznosti zaslepljenih ljudi tega ne morejo in nečisto videti in priznati.

Ivan Jontes, Ivan Jontes,

VABILO

Bridgeport, O. — Kakor je bilo že poročano, se vrši v nedeljo dne 28. septembra ob desetih dopoldne konferenca Prosvetne matice pri sodr. Josipu Skoffu v Bartonu. Prostor je večinoma vsem znan, ker se je tam vršilo že več konferenc in družabnih sestankov. Zato va bi odbor vsa društva kakor tudi vse posamezne somišljenike da se udeležijo te konference. Pridimo skupaj in se pomenimo o vseh važnih problemih, ki so na dnevnem redu. Po konferenci bo zabava, kakor je to navada. Če bo vreme dopuščalo, se bomo lahko zabavali pod milim nebom. Drugače pa imajo Skofovi dosti prostora, da bomo pod streho. To bo najbrž tudi zadnja zabava na prostem. Zato ne prezrite tega vabila! Navzoči bodo tudi delegatje z redne konvencije in lahko bomo slišali kaj poročil s te važne združitvene konvencije SNPJ in SSPZ.

V Proletarcu čitamo čimdalje boljše razprave o vprašanju današnjega časa. Če bi ne imeli Proletarca, bi dosti tistih stvari ne vedeli. Ta list ti prinese vse važne stvari ter jih tudi dobro komentira, da potem človek ve, kaj vse se godi po svetu in med nami. Zato je vreden podpore od vsega zavednega delavstva.

Za oglase za v Družinski kolektor sem po malem začel delovati. Ali človek nima niti minute prostega časa.

V sredo dne 3. septembra je zopet šla v bolnišnico v Columbus Freda Snoy, ki je bila dolga za par mesecev. Koliko časa bo sedaj tamkaj, se ne ve. Zadnjič je bila 9 mesecev.

Pri nas imamo še vedno brezposelne, čeprav na vse grlo kričijo, da primanjkuje delavcev.

Društvo št. 13 SNPJ, ki je tudi v Prosvetni matici in ki bo imelo svojo veliko prireditev v soboto dne 25. oktobra, je bilo obveščeno, da pride za ples igrat godba Franka Barbiča iz Clevelanda. To je sin Franka Barbiča, ki se mora vedno otepati na vse strani. Tisti fantje so že igrali tukaj v veliko zadovoljstvo vsem, kar upamo, da bo tudi sedaj. Za drugo bo pa gledal veselilni odbor, da se bo ustreglo večini po najboljši moči. Joseph Snoy.

Pomoč Rusiji

Ameriška vlada pošilja sedaj Rusiji največ podpore skozi Vladivostok, v glavnem olje in stroje. Anglija ji je poslala že več sto letal, in v kolikor more, ji pošilja municijo.

Težka obtožba

Zvezni senator Scot Lucas v Illinoisu je izjavil, da je senator Wheeler iz Montane storil za rušenje zaupanja v ameriško obliko vlade več kot kdorkoli drugi v Zed. razdvah.

Nemci zelo "zadovoljni" z rezultatom

Nemško poveljstvo poroča, da so nemški protiletalski topovi zbili na tla nad 2.500 aeroplanov.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

ZA LIGNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
TEL. MOHAWK 4707
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Cicero in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika
Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172—7173

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO, ILL.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Ki se sudejo okoli vprašanja o vojni in miru med tema dežela. Državni tajnik Hull jim vrača milo za drago. Japonska vlada se je že več let izgovarjala, češ, da je morala storiti to ali ono, ker so jo k temu prisilili militaristi pod domačo streho. Sedaj ji je dal Hull razumeti po japonskem veleposlaniku Nomuri, da imamo tudi mi močno stranko v administraciji, zlasti v Knoxovih in Stimsonovih krogih, ki si na vso moč želi spora z Japonsko. Kakor je sklepati po zadnjih diplomatskih poročilih, a je Tokio neznansko prizadeval, preprečiti vojno z nami ali pa Sovjetsko Rusijo, kar je prišlo k dvomom celo najhujši militaristi. Toda japonska vlada sama je raznetila med ljudskimi množicami sovražno razpoloženje proti Združenim državam, ker je upala s tem spraviti to deželo na kolena. Ker se ji je pa ta nakana docela izjavila, bo treba najmanj mesec dni za to, da spet pomiri svoj narod. In šele potem se da misliti na kako poravnavo, ki pa bo seveda odvisna od tega, kako pojde takrat Nemčiji na Ruskem in kakšen vpliv bo to imele na japonske militariste.

Moskva in Washington bo sta odslej naprej kar najmanj govorila o bodočem ameriškem pošiljanju blaga v Vladivostok. Obojestranska diplomatska poročila so ju uverila v tem, da ne bo japonska vlada ničesar storila proti tistem pošiljanju, dokler ji ne uideva japonska javnost in soldateska iz rok. Zato ne bo posebno dosti slišati v tej zadevi v prihodnosti.

Kakor vse kaže, je Stalin po ovinkih naročil tukajšnji komunistični stranki, naj nikar preveč ne rogovoli v tej zadevi. Lahko se tudi zgodi, da ji bo javno nasvetoval, naj se razide. S tem in nečim sličnim na Angleskem bi v veliki meri popustila napetost, ki jo povzroča delovanje komunistične stranke v ameriško-ruskim in angleško-ruskim odnosih. Namigava se, da je Hopkins svetoval Stalinu to smer.

Cloveku se vse lahko pripeti na tem nesrečnem svetu. Še celo to, da mora samo z eno srjaco na pot. Ko se je Harry Hopkins že pripravil na pot iz Moskve, je puspil vse svoje srajce razen tiste, ki jo je imel na sebi, pri veleposlaniku Steinhardt, ker je temu že sila trda predla v zadevi takih reči.

Bivši predsednik zveznega vrhovnega sodišča Hughes si želi prejkone popolnega počitka ob zatonu svojih dni, pa je odklenil lepo število bogatih penumb za to, da bi pisal za revije in liste.

Pred dobrimi štirinajstimi dnevi so prinesli razni listi vest o mirovnih pogajanjih med Finci in Rusi. Vsa tista poročila so bila nekam nejasna, nepopolna in netočna. Zato naj na kratko povemo, kako je bilo s tisto rečjo. Ko so Finci z nacijsko pomočjo vzeli nazaj skoro vse ozemlje, ki so ga morali odstopiti Rusom lani, so si v Londonu mislili, da je bila baš sedaj ugodna prilika za poskus, s katerim naj bi se razbila Hitlerjeva "združena fronta" malih narodov. Angleži so pregovorili Moskvo k temu, da je bila pripravljena narediti mir s Finsko. Potem so poskusili svesti rečo po nevtralnih diplomatih v Helsinkih. Toda Finci so mislili, da se jim še ni treba pečati z mislijo na mir, ker da jim gre vse po sreči na bojišču. Po njihovem mnenju bi morala biti Rusija kaznovana za svoje početje v 1940, pa so začeli oživljati svoje stare zahteve po ruski Kareliji. Ko je prišlo to Kremlinu na uho, je dejal Anglezem, da je vsega mirovnega pogajanja med Finci in Rusi konec.

Kljub resnim zatrdilom, ki jih je bilo opaziti v ameriškem tisku zadnji teden, ni pričakovati, da bi v kratkem prišlo do prekinjenja diplomatskih odnosov med Washingtonom in francosko vlado v Vichyju. Kajti to bi naredilo najprej konec "dobrohotnim" prizadevanjem

njem veleposlanika Leahyja v Vichyju in generalnega konzula Murphya v Afriki v tem, da ne pridejo francoske ladje in baze nacijem v roke. Po mnenju državnega departmanta v Washingtonu tudi ni nobenih pravih dokazov za to, da bi ta ležala pokazala francoskemu veleposlaniku vrata. Zvezni organi so sicer gledali delovanju v postopanju francoskega veleposlanstva na prste, a niso našli doslej še ničesar, kar bi moglo metati slabo luč na francoskega veleposlanika ali njegove pomočnike.

Kitajska se pripravlja na oživitvo proti Japoncem. General Hu Tsungnan se je vzdignil v svojo izborni vojski iz Sen-ja v severni Kitajski. To je vojska iz izbranih čet, ki so izredno izurjene in moderno opremljene. Ta vojska je najboljša izmed vseh kitajskih vojsk sil. Imeli so jo več mesecev v rezervi. V tistem času je pridno urila in vadila, kak dan ter čakala ugodno priliko, da plane liki plaz na Japonce. Če se pomisli, da se Kitajci gibljejo na jugu in da Japonci odvajajo veliko število svojih čet za obrambo v Mančukufu in Indo-Kini, ne more biti čas kitajske ofenzive več posebej daleč.

Če so poročila iz visokih romunskih krogov resnična, je Rusija predložila Romuniji predloge za mir. Po tisti poročili bi bili Bukovina in Besarabija zajamčeni Romuniji in vse reke Donave bi naj bilo pod kontrolo obeh dežel. Ta poslanca je bila vročena drju. Juliju Manui, ki je odločen naproti Hitlerjevemu režimu in voditelj kmečke stranke. Ta je potem nemudoma konferiral z diktatorjem Antonescujem o tem, a se sedaj še nič ne ve, kaj sta ukrenila v tem vprašanju. Naciji so prejone zavohali vse to ter začeli na vso moč gledati diktatorju na prste. Prijeli so sedem vodilnih pristave kmečkega voditelja in ustavili dva lista. Manui je še prost, ker bi njegova aretacija povzročila preveč nemira med njegovimi kmečskimi pristasi.

Metropola južne Kalifornije, ki ji je ime Los Angeles in ki je po prostoru največja mestna občina na svetu — saj meri nad 451 štirijskih milj — je obhajala s svojimi devetnajstimi predmeti, ki štejejo skupaj 1,504,277 ljudi, 160. boletnico svojega rojstva.

Los Angeles je bil ustanovljen dne 4. septembra, 1781, ko se je tamkaj naselil novi španski guverner Kalifornije Don Felipe de Neve s svojimi 44 tovariši in pristasi.

Odkar je izbruhnila vojna v letu 1939, se je Mehika držala odločno protinacijskih smernic v svoji zunanji politiki ter sodelovala z Združenimi državami za tostransko obrambo v ostri nasprotju svoje naklonjenosti do Nemčije med prvotno vojno. Toda med tem se je pa njeno gospodarsko stanje vidno slabšalo. Normalni trg in viri zalaganja v Evropi in Aziji so bili prekinjeni. Neugodna bilanca vidne kupitje z Združenimi državami je ogrozila njeno finančno stalnost. Mučni spori radi zasege lastnin v ameriških rokah so ostali neporavnani.

V svojem več kakor tri ure trajajočem govoru pred mehiškim kongresom zadnji teden je predsednik Manuel Avila Camacho napovedal, da pride med Mehiko in Združenimi državami v kratkem do obsežne pogodbe. Njeni pogoji bodo vključevali tudi ameriško posojilo v znesku po \$60,000,000. Polovico te vsote bo preskrbelo naše zakladništvo, da se obvaruje peso, drugo polovico pa bo dala na razpolago Izvoznouvozna banka, da se financirajo mehiška nakupovanja tukaj.

Ker so Nemci domala vse svoje vojaške sile potegnili iz Grčije ter jih poslali v Rusijo, so sedaj Grki skoro popolnoma pod oblastjo italijanskih čet. To pa je Grke tako opogumilo, da kažejo sedaj večjo odpornost. Napadi iz zasede se množejo in četniki so prav pridno

na delu ter napadajo osamljene laške skupine ob vsaki priliki. Grki so si omislili tudi podzemeljsko "železnico". Mladci, ki se želijo pridružiti Angležem, uhajajo skrivoma na majhnih čolnih med egejskimi otoki ter odveslajo potem na Ciper.

Angleži so dobivali dosti pomoči od učinkovite sovjetske tajne policije, ki deluje na Bliznjem vzhodu. Zasluga za njene uspehe v zadnjem času gre Vladimiru Astakovu, diplomatu in članu ruske tajne policije, ki je deloval po celem Bliznjem vzhodu kakor tudi v Berlinu in na Japonskem. V Teheran, glavno mesto Irana, je došel meseca januarja. Ko sta zadnji mesec London in Moskva pritiskala na Iran, naj izžene nacistične agente, je prišla na dan Rusija s popolnim seznamom nemških agentov, ki so bili na delu v Iranu, ne pa azijski oddelek angleškega zunanjega urada. Celo precej takih je bilo v tistem seznamu, za katere niti teheranska vlada ni vedela, da so tamkaj.

Predsednik Roosevelt je imel zadnji četrtlet zvečer po radiu govor, ki je bil namenjen Ameriki in celemu ostalemu svetu in v katerem so bili opozorjeni vsi narodci v ameriških vodah na to, da bodo počenjali svoja razbojništva na svoj rovaš.

Janković odgovarja Barbiču

Cleveland, O. — Za sodnika Franka Lauschet sem in smores že nekaj bobnali v ta namen. In še bomo pomagali njemu, nikdar pa ne demokrati stranki. Da, delali bomo samo za Lauscheta kot cloveka, ki je možak. Z njim nas je 95% cleveandskih Slovencev. Koliko pa je vas, ki ste proti njemu?! Prekleto malo. In še tisti ste taki, ki ne veste, kaj bi radi. Kritizirate tiste, ki smo zanj, in ti, Barbič, si prvi med temi. Kritizirate in napadate nas. V tisti sapi pa pišete in izjavljate v sestankih, da je Lausche fin dečko, da bo volil zanj in tudi celo prispeval v njegov volilni sklad. Sam Bog se usmili takih ljudi! Jej, jej, jej! Obenem hujšaš članstvo JSZ, naj protestira proti nam, ki delujemo za Lauscheta kot kandidata demokratske stranke, češ, da to škoduje JSZ.

Od kdaj pa si, prosim, tako vnet in skrben za JSZ, moj ljubbi Frank Barbič? Ali si morda pozabljal, kaj vse si pisal o JSZ, ko se je odcpeila od stranke. Milan Medvešek, ki je možak na svojem mestu, sposoben in delaven na vseh koncih in krajih in čigar povest je bila zelo zanimiva, kar sem slišal tudi od mnogih žensk, jaz in še veliko drugih še vedno delujemo za JSZ in bomo delovali zanjo skoro gotovo tudi naprej.

Pa naj zadostuje. Zadosti blata si zmetal na nas Ti, moj dragi Frank Barbič, pa je vsekar padlo nekam drugam. Tega seve ne pišem radi Tebe, nego zastran drugih naših ljudi po Ameriki, ker bi jim rad Ti nasul peska v oči, kakor Ti je povedala v Prosveti Kristina Masley iz Milwaukeeja ter tako prav dobro zadel. Ampak nikar ne zameri, Frank! Kar je res, je res in ne more biti drugače.

Tudi midva sva si bila velika prijatelja; saj sem vendar deloval in agitiral zate, ko si kandidiral za mestnega očeta v slavni 32. vardi. Še moja fanta Stanley in Edy sta mi pomagala raznašati tiste propagandne letake od hiše do hiše. Ampak takrat si bil možak. Tudi zagovarjal sem Te ter se pričkal in kregal z ljudmi, ki so Ti bili sovražni, radi Tebe.

Za Tomšičev predlog je daroval en copak še Tone Kukovec. Tega poznam že mnogo let. Če se ne motim, več kakor četrstoletnja. Ves ta čas je bil med naprednimi vrstami in sodruzi. Slabo mu je šlo med presliko kakor premožnim drugim, pa je vseeno ostal trden za naše napredne in socialistične ideje. Tudi je fant od fare za devet dolarjev, pa je pomagal, komur je le mogel. Sedaj, ko si služi copake, laže porine kakega tu in tam.

Drugi darovalce je moj stari prijatelj John Petkovšek iz In-

diane. Po dolgih letih sva se zopet videla na pikniku SNPJ v Chicagu.

Kakor sem zvedel, prideta Big Tony in njegova žena iz solnčne Kalifornije na konvencijo SNPJ v Pittsburgh, Pa. Tony prinese tudi svojo koncertino s sabo. Dobrodošel, Ti stara sablja!

S pozdravom,
Anton Janković.

Zabava Družabnega kluba SDC

Chicago, Ill. — Prva jesenska domača zabava Družabnega kluba Slovenskega delavškega centra se bo vršila dne 27. septembra, 1941, zvečer v lastnih prostorih na 2301 So. Lawndale Ave. Ker bo ta prireditelj padla v noč med soboto in nedeljo, je pričakovati, da se je bo udeležilo veliko število članov, njihovih ožjih prijateljev in znancev, ki jih lahko vsak član sam povabi na to našo domačo zabavo.

Posebna privlačnost teh naših domačih zabav obstaja v tem, da vselej postrežemo svojim gostom s pivom, vinom in drugimi pijačami pa z okusnimi prigrizki — po pet centov komad. Te naše zabave so postale splošno znane med našim občinstvom pod imenom "nickel nights", kar pomeni, da je ob takih večerih vse po grošu. Vrh tega tudi ni nobene vstopnine in godba se plača iz klubove blagajne. Ker bo takrat že hladneje, bomo plesali z vsemi od kraja do konca s tako korajžo in vneto, da se bodo kar iskre kresale izpod podplatov. Med našim članstvom je precej samcev "srednjih let". Te bo treba oženiti prej ali slej. In baš zato so taki skupni sestanki potrebni. Na njih se clovek lahko zagleda v to ali ono našo krasotico mlajše ali pa starejše generacije. Razvedrila in gostoljubne postrežbe bo dovolj. Zato vas vabim vse skupaj na obilno udeležbo! Pripeljte s seboj prijatelje!

Skozi poletno sezono smo v klubovih prostorih trikrat jedli okusne pečene sveže ribe iz wisconsinskih in minnesotskih jezer. Najprej nam jih je poslal sin našega vrtnarja Čemazarja, ki je tudi naš član s svojim očetom vred. Bil je na počitnicah, pa se je spomnil svojih bratov in sester v Družabnem klubu ter nam poslal cel zaboj rib, s katerimi smo se mastili ravno na petek zvečer. Naš zapisnikar Joseph Turpin pa nam jih je poslal kar dva zaboja, kar nam je dalo priliko, da smo se gostili z njimi dva petka zaporedoma. Jože je ujel eno, ki je bila tako velika, da je imela debelejšo glavo, kakor pa jo ima naš član predsednik, dasi ni njegova glava nikakšen oreh, ker bi se lahko merila z veliko bučo ali pa morda celo z mernikom. Na ta način je v našem klubu vedno pestra družba, izvrstna postrežba in imenitna zabava. V njem vlada popolna demokracija in enakopravnost med fanti in dekleti od najmlajših pa do najstarejših.

Na svidenje v soboto zvečer dne 27. septembra, 1941, v Slovenskem delavskem centru na 2301 S. Lawndale Ave.!

Frank S. Tauchar.

Naše politične homatije

Cleveland, O. — V Clevelandu se je zopet pojavilo vprašanje, kdo je čistokrven rdečkar in kdo ne. Povod tega "razpravi" je baje dal bivši slovenski sodnik Frank Lausche, ki se poteguje za župansko službo na demokrati strani. Kaj je Franka napotilo k temu, da kandidira za nevhvaležni županski urad in da se je odpovedal udobni sodni službi, je seveda njegova zadeva.

Kot sodnik je vzbujal občo pozornost s tem, da je imel precejšnje mero socialnega čuta in da je pri razsodbah vpošteval okoliščine, ki cloveka privedejo do nepostavnih činov. Dalje je bil tudi neizprosen sovražnik izsiljevalcev in drugih nižinskih elementov. S tem si je kajpak nakopal na glavo sovražnike na eni strani, a na drugi si pa pridobil na tisoče iskrenih prijateljev.

Zastran tega se prav lahko zgodi, da bo izvoljen za župana tega mesta. Njegovo kandi-

datura je odobrila oficijelna demokratična mašina z gospodarjem Millerjem na čelu. Če bo Lausche izvoljen, se prav lahko primeri, da mu bo dajala smernice ta mašina — lahko pa bo tudi to, da nastopi samostojno in postane "upornik". Na vsak način je pa silno važno za tako veliko industrijsko mesto, kakor je Cleveland, da razume njegov župan delavsko vprašanje in socialne težnje naših sromakov. Dalje se bodo prejkone vršila vsakojaka preganjanja, naperjena zlasti proti inozemcem in radikalcem, če vstopijo Združene države v sedanjo vojno. V tem oziru ima župan vplivno besedo.

Socialistična stranka nima letos v Clevelandu svojih kandidatov. Kdo bo dobil socialistične glasove, je težko prerokovati. Slovenci so v ogromni večini za Lauscheta. Med njimi je tudi več sodrugov in njihovih prijateljev. Kluba št. 27 in 49 JSZ sta oficijelno nevtralna. Toda posameznikom pa ne more nihče ukazovati, koga naj volijo, če nima stranka svojih kandidatov.

Nekateri sodrugi so že simpatično pisali o Lauschetovi kandidaturi, kakor n. pr. Janković in Medvešek, in Jontez je pisal celo zapisnik na nekem kampanjskem sestanku. Franče Barbič trdi, da je kaj takega agitacija Lauschetu, oziroma demokrati stranki v prid. Na tistem sestanku je bil navzeč baje tudi Barbič. Iz zapisnika je razvidno, da ima tudi on rad Lauscheta, "ker je fin dečko, in bo volil zanj ter celo prispeval v njegov volilni sklad". To je skoro foliko, kakor bi dejal: "Pa še vi storite tako!" — Čudna logika!

Jaz ne bom nikogar zagovarjal, ker so tega sami zmogli. Omenim naj le za primer Milana Medveška. Njegovo kolono v Prosveti čitam stalno. Deloma je poučnega, deloma vzgojevalnega značaja. Kar je propagande v njej, jo dela le napredni stvari v korist. Poročilo o Lauschetovi kandidaturi je bilo po mojem mnenju popolnoma stvarno. Fant ni fanatik in ima zategadelj mnogo prijateljev. Zraven tega je še neumoren delavec pri vseh vrstnih organizacijah. Med nami se dobijo ljudje, ki mnogo govorijo in pišejo, a nič ne delajo. Ali je pa tudi nekaj skromnih ljudi, ki veliko delajo pa le malo govorijo. Je že tako na tem svetu!

Frank Cesen.

Sestanek za pomožno gibanje

Chicago, Ill. — John Gottlieb je po tukajšnjem slovenskem časopisu sporočil vsem čikaškim podpornim društvom, da se ima vršiti sestanek naših društev za pomožno gibanje v čikaški naselbini dne 12. septembra v dvorani slovenske cerkve sv. Štefana, ter jih pozval, naj pošljejo svoje zastopnike in zastopnice na to zborovanje, da se tam pomenijo o tem, kako bi se dalo pospešiti nabiranje denarne podpore za naše stradaljoče in trpeče ljudi v nesrečni domovini.

Sestanek se je vršil pod predsedstvom L. Jurjevca, star., zapisnikar je bil J. Gottlieb, a za glavnega govornika pa pater Kazimir Zakrajšek, ne da bi bil ta sploh omenjen v povabilu.

Govor Kazimira Zakrajška sem zamudil razen zaključnih besed v celoti. Pozneje sem zvedel, da se je zavzemal za takojšnji denarno pomoč, ki naj bi se poslala preko Rima ljubljanskemu škofu v razdelitev med tiste, ki so je nujno potrebni.

Namen tega sestanka se ni dosegel, ker je bila udeležba prepričala. Vsega skupaj nas je bilo 24. Nekaj jih je zastopalo podporni društva, nekateri so bili je opazovalci. Proletarec in Amerikanski Slovenec sta bila zastopana vsak po svojem poročevalcu. Med opazovalci je bil tudi Jurica Bjankini.

Le en predlog, ki se je tical pomožnega gibanja v tej naselbini, je bil predložen in sprejet. Ta pooblašča naše ženske, da se kar na svojo roko lahko nemudoma lotijo pomožnega dela.

Videč, da se ne da na tem sestanku storiti nič večjega po-

možnemu gibanju v prid, smo začeli dajati nasvete gl. odboru slovenske sekcije za pomoč onkraj morja.

Poudarilo se je, da je opaziti vsepovsod nekakšno mrtvilo v oziru pomožnega gibanja med nami širom po deželi.

L. Jurjavec je rekel, da je temu v veliki meri krivo naše časopisje, ker se premalo zanima za stvar. Pojasnjeno mu je bilo in rečeno, da je slovensko časopisje vedno pripravljeno priobčevati stvari o tem gibanju, bržko so mu dane na razpolago. Če je premalo agitacije za to reč v časopisju, je to krivda koga drugega, nikakor pa ne našega časopisja.

Predsednik tega zborovanja je bil v prijaznem duhu opozorjen na dejstvo, da more Jugoslovanski odbor pomožnega gibanja pošiljati podporo našim ljudem v Evropo le po posredovanju Ameriškega rdečega križa. On je pa dejal, da ga lahko pošilja po posredovanju kogarkoli. Ali ima on prav, ali ne, mi ni znano. Vem pa, da je bilo tako povedano naši javnosti takoj ob začetku tega gibanja.

To vprašanje je zelo važno, pa ga je treba nemudoma rešiti. Kajti naši ljudje bi na vsak način radi zvedeli iz zanesljivega vira, kako je s to rečjo, zlasti pa še sedaj, ko nam zastruje pater Zakrajšek, da ve on za pot, po kateri se da poslati nabrani denar našim nesrečnim ljudem v pomoč. Pravi, da se da denar dostaviti preko Rima in papeževga zastopstva ljubljanskemu škofu.

Ko ga je g. Jurjavec vprašal, kako bi nam dokazal, da je prišel naš denar zares revežem v pomoč, mu je odgovoril: "Mi katoličanje moramo zaupati svojim škofom."

Koliko je bil Jurjavec zadovoljen s tem odgovorom, mi ni znano. Ali zdi se mi, da mu ni bil nič posebno všeč, kakor ni ugajal pretežni večini navzočih žensk in moških, če mi je soditi po ploskanju, ki ga je žel Jurica Bjankini, ko je povedal Zakrajšku, da niti pri papežu niso na roki vsi pristi enaki.

Pater Kazimir Zakrajšek je prejkone iskren v svoji zahtevi po takojšnji pomoči. Ali zdi se mi, da bo bolje za celo stvar, če se ne vtika vanjo ter jo prepušči odboru, ki so si ga izbrale naše podporne organizacije. Člani tistega odbora uživajo vsak pri svoji organizaciji več zaupanja med našimi ljudmi kakor vsi škofje rimskega papeža. — Z. N.

Zaloge živil se manjšajo

V Zed. državah so se v krizi minulih desetih let nakopičile tolikšne zaloge žita, mesnin, bombaža, sadja itd., da je vlada plačevala farmerjem subvencije zato, da bi manj pridelovali, in pred leti je pokupila od njih desetletno glav prasičev in jih uničila.

Od kar pa ljudje boljše služijo tudi več kupujejo in zato so se začele zaloge manjšati. Veliko ameriških poljskih pridelkov dobiva tudi Anglija in po vojni jih bo treba pošiljati v pomoč deželam, v katerih ljudstvo že sedaj trpi pomankanje.

Zato se je zvezna vlada odločila za povečanje pridelkov, dočim jih je dosedaj na umetne načine, to je, s subvencijami in pa z podoravanji zmanjševala.

FOR DEFENSE

BUY UNITED STATES SAVINGS BONDS AND STAMPS

AMERICA ON GUARD!

Below is a reproduction of the Treasury Department's Defense Savings Poster, showing an exact reproduction of the original "Minute Man" statue by Daniel Chester French. Defense Bonds and Stamps, on sale at your local post office, are a vital part of our war effort.

Angleški tisk hvali Rooseveltov govor

Po poročilih iz Londona nadaljujejo angleški pisci uvodnih člankov hvaliti zadnji radijski govor predsednika Roosevelta in list Daily Mail si ga celmači tako, da ga je imeti za nekaj, kar naj pomeni vojno. Po mnenju tega lista je bil ta predsednikov govor največji in najpomembnejši od vseh, kar jih je še imel predsednik.

News-Chronicle je dejal, da so predsednikove izjave v tistem govoru dodale drugo največje brodogve na svetu angleškim vojnim pomočkom.

Izseljenci za svojo rojstno domovino

Los Angeles, Calif., 27. avg. (JK) — Ob priliki, ko je Jugoslov. kralj. poslanik dr. K. Potić obiskal izseljence na Pacificu, so leti prispevali dodatno preko \$4,000.00 za pomoč svojim bratom v podjarmljeni Jugoslaviji. Doslej je tako v Kaliforniji nabranih okoli 20,000 dolarjev.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

SEPTEMBER
BRIDGEPORT, O. — Konferenca JSZ in PM v nedeljo 28. septembra na farmi s. Skoffa na Bartonu.

NOVEMBER
CLEVELAND, O. — Koncert "Zarje" na Zahvalni dan v četrtek 20. novembra v SND na St. Clair Ave.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 30. novembra koncert Save v dvorani SNPJ.

DECEMBER
CHICAGO, ILL. — V sredo 31. decembra novejtna zabava kluba št. 1 JSZ.

Listen to
PALANDECH'S
YUGOSLAV-AMERICAN
RADIO BROADCAST
Every Saturday, 1 to 2 P. M.
STATION W H Y P
1520 kilocycles
(First Station on Your Dial)
Featuring a program of
Yugoslav Folk Music

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva.
Deset članov (ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND
SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd
430—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wedn.-day and Sunday by
appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

POSUSAJTE
vsako nedeljo prva in najstarejšo jugoslovansko radio ura v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGOS, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

Improving Democracy

Democracy would be safer, says the Duluth News Tribune, "if people had more confidence in their public servants, and if their public servants tried to deserve more confidence."

Some men have, or pretend to have, contempt for all public servants. It is a cynical attitude.

Of course any public servant who looks upon public service merely as a private snap, deserves contempt.

But by no means are all public servants like that.

The public servants who deserve contempt are the mistakes made by the electorate at the ballot box.

And the men who sneer at public service are usually the very ones who neglect to vote, or who go to the polls and vote unintelligently.

Contempt for public officials is too easily transformed into contempt for government itself.

Contempt for government is undemocratic and unpatriotic.

No fifth column activity can be worse, for it undermines faith in democracy and tends toward dictatorship.

Democracy, altho it can be much improved, is heaven compared with totalitarianism.

It is the duty of every citizen to help to improve democracy and make it work better.

There are many ways to do this, and one of them is to elect the right men and women to public office.

If there are contemptible public officials, who is to blame?

The voters who elected them.

By the same token the voters can elect men and women of the highest qualities—men and women who are unselfish and whose prime desire is to serve the people faithfully.

—Milwaukee Post.

Private Profit Blocks Defense

What may be taken as one of the really good arguments against the private-profit system is the generally recognized lag in the business of defense.

If a crisis confronts the nation and if the common future depends upon the development of a defective war machine at home and the steady flow of material to favored nations abroad, then, certainly, there should be an all-out and efficient effort in that direction. However, reports which seep through the welter of propaganda indicate a condition of far less than hundred per cent efficiency.

Two facts, considered together, stand to condemn our system of business for private profit. The first is that a few large concerns, reported as six in number, are favored with the largest share of government orders. The second is that, despite our need for full cooperation of man and machine power, there are still many small plants and millions of willing workers whose services are not being used at all.

With national defense as the main-spring of human activity it is scarcely credible that the producing ability of small plants and idle millions would be lost. But when it is remembered that private initiative and private profit are what makes our industrial machine operate we can better understand why it is that this nation is producing less than it can produce.

So far as the order-taking firms are concerned, it is easy to understand why they are not eager to subcontract as much work as possible. The reason is that they would have to do some profit-sharing. And that wouldn't pay.

But there is a deeper reason why subcontracting is not widespread. The fact is that we are operating

with an industrial machine that developed as a result of PRIVATE initiative. Individualism fashioned the growth of our nation's industries; it has been a case of every industry building according to an individual plan without coordination for the development of a general scheme of things. Now industries can't work together because they don't fit together.

Individualism is pleasant sometimes and permissible under the normal conditions of a private-enterprise system. But conditions have become abnormal and, we are told, critical. And now we are apparently sacrificing efficiency upon the altar of private initiative.

The step-by-step advance into the realm of government economic control, now being made in capitalist America, shows that our leaders are turning away from private initiative, probably unknowingly and certainly in spite of their desire to hold fast to the old order of things.

But the old order just won't get things done as they must be done. The wasteful, inefficient and contradictions of private interest has come to be a real menace to the national welfare.—Reading Labor Advocate.

Smith out of NLRB

Edwin S. Smith closed his desk this week and retired as a member of the National Labor Relations Board. There was no other course open to him. His six-year term has expired and the President has failed to reappoint him, or anybody else for the vacancy.

For several years Smith has been under fire from the A. F. of L., which has vigorously opposed his re-nomination.

SSCC NICKEL NIGHT

CHICAGO, ILL. — The committee of the Slovene Social Center Club is busy these days. They are making preparations for one of their famous nickel night affairs which will be held Saturday, September 27. We've had our dandelion suppers, fish fry and strudel feasts, but this time it's going to be roast piggie porkie. John Alich and Joseph Yazbec say they are going to get the best little piggies that money can buy. Ray Bozicnik has been delegated to get other necessary items to make the menu complete. Frank Sodnik has charge of the chips and your truly and a host of others will see to it that nobody complains of thirst.

Dancing?? Absolutely! And good music too. Outside on the ballina courts you can engage yourself in a game with some of the expert players. When you tire of that come into the Library room and hear Frank S. Taucher expound what all happened at the SNPJ convention.

It looks like we'll have a pleasant evening of fun. All members of the Slovene Social Center Club and their friends are cordially invited. The date is Saturday, September 27, and the admission is free.

Committee.

AFL With British Workers

The American Federation of Labor considers itself "inseparably associated" with British workers "in a common cause" and will support aid to Britain "until victory is won". President William Green declared in a cablegram to the British Trades Union Congress convention in Edinburgh, Scotland.

Mr. Green also made public the cable reply from the British Trade Union Congress, signed by Sir Walter Citrine, secretary of that organization, pledging support "of every effort to promote practical cooperation with you for the achievement of victory" and expressing gratitude for what "American workers have already done" to lighten the burden of sacrifices which British workers are making.

Norman Thomas on Air September 18

Norman Thomas will speak on the extremely pressing subject of "United States Imperialism and the Far East" on Thursday, September 18 from 8:15 to 8:30 p. m. Central Daylight Time on the Blue Network of the National Broadcasting System.

Political Prisoners in Spain

Some idea of the position of the Spanish workers can be gained from the fact that recent conservative estimates place the number of political prisoners in Spanish prisons and concentration camps at one eighth of the population — 800,000. Tens of thousands of other Republicans are still in the South of France and North Africa.

356,000 English Jobless

Unemployment figures in England for May, 1941, dramatize the inability of private capitalism to plan for peace or war. Despite the slogan of "all out" production, government figures show 356,056 men and women out of work. Of these approximately 40,000 are "not suitable for employment in industry."

Cost of living in Britain at war is exactly 100 per cent over the 1914 index. It has risen 29 per cent since the outbreak of war.

SAVIOR DEPARTMENT

William E. Lewis, newly assigned to the task of defending small business from the depredations of monopolists, is himself, according to a Department of Justice allegation, one of the central figures in a glass bottle machinery monopoly.

Paper Shortage May Bring 'Jeep' Books

BALTIMORE, Md. — Jeep books may be on the way—small books, like the little army scout cars that have come to be known as jeep cars.

How come smaller books? Paper shortage—that's the answer.

Warning was given the International Association of Printing House Craftsmen here by Harry M. Sachs, general chairman.

Mr. Sachs said a year from now books might have to be reduced in size, because of government consumption of paper in defense work.

It is pointed out that curtailment in the printing industry must affect printing trades workers, as well as employing printers and publishers.

A first little glimmer of what may come is found in a report that one federal government department recently was forced to curtail the number of its press statements because of limited supply of mimeograph paper.

POVERTY MEXICO'S PRINCIPAL PROBLEM

By Vincente Lombardo Toledano

Mexico's principal problem is poverty.

The history of our country is the history of a people which has suffered for centuries. Hunger in the pre-Spanish period, slavery under the conquistadores, privation during civil war, peonage on the huge plantations—this has been our history.

But the Revolution created a new Mexico. Between our nation of today and that of 1910 lies an abyss. The distance between our people today and our people under the Spanish viceroys is unmeasurable. But Mexico is still poor — poorer than Mexicans suppose or foreigners imagine.

Mexico has a population of 20,000,000. Of these 6,200,000 are economically active. Our annual income is four billion pesos.

Rural population is 68.8 percent of the total. Within this percentage are 4,300,000 economically active individuals. Out of the total national income they receive 26 percent, which means 20 pesos a month per economically active individual, or 40 pesos a month per family.

The proletariat of industrial and city workers represents 19.2 percent of the total population, with 1,200,000 economically active individuals. These receive 22 percent of the national income, or 60 pesos a month per unit, 120 pesos a month per working-class family.

White-collar workers are 6.8 percent, 450,000 economically active individuals, who receive 11 percent of the national income—75 pesos per unit or 150 pesos a month per family.

The bourgeoisie—business men, industrialists, landlords, professionals, government functionaries, and managers—represent 5 percent of the nation's population with 250,000 individuals economically active. These receive 41 percent of the national

income, or 550 pesos per unit.

These data reveal the fantastic disproportion between the tiny privileged group, 5 percent of the population, which receives almost half of the national income and the rural population, 70 percent, which receives only one-fourth of the national income.

These figures explain just how poor Mexico is, why it is impossible to think of national progress without raising the standard of living of the rural population.

Our economic structure is a pyramid based on the wide masses of our rural population, needing up to the 250,000 members of the privileged class who receive two billion pesos yearly.

Recent propaganda declares that the government must support the privileged minority in their efforts to reorganize the nation for their further benefit. This propaganda is opposed not only to historical laws but to physical laws. A pyramid does not rest upon its point, but upon its base. A government which rests upon the privileged group and not upon the great masses of the exploited people not only cannot build a better Mexico, but must collapse.

The only ones in Mexico who can build a better Mexico are the poor, the hungry, the needy, those close to the soil, those who formed the armies which fought for justice in the past, those who have given birth to all our national heroes and leaders.

The national income should be multiplied. The Mexican Revolution has begun this task, sweeping away the Diaz dictatorship and the relics of the viceroys. Science and modern technique at the service of the people and complete national independence, will transform our present poverty into genuine wealth—wealth of the Mexican people.

NOT ALL-OUT YET

Washington's move to restrict installment buying seems to us a very feeble barrier to onrushing inflation.

Ferdinand Lundberg points out in The Nation that, if people are restricted from buying on time now, they will have a tendency to save their money and buy the same article for cash later. And they will be able to buy more of the same article because they will not be paying a lot of "charges." This will be a good and thrifty thing for the consumer, but its effects on inflation will be merely temporary.

It is possible that Washington has this in mind and intends the curb on installment buying as merely a stop-gap, while plans for more drastic steps are perfected.

With money being poured into circulation via the defense expenditures, and with things that civilians can buy with that money becoming less because of defense priorities, sharp inflation prices impends and drastic steps are undoubtedly necessary.

Why horse around? Why not admit frankly to ourselves that national price-production-consumption control is necessary? As Walter Lippmann says, "In war-time it is safer to be regimented than to be confused and at loose ends, and it is infinitely

more important to make sure that we do not have inflation than it is to pretend that we are still operating a free economy."

The important thing is that the people be able to eat and consume as abundantly as possible. This is necessary to keep up their health and to keep up their morale.

The government has deliberately put the forces in motion to produce an abundance of civilian goods, a plenty for all.

And if plenty for all cannot be produced, then that which is produced should be rationed out, to each family according to its needs. That is the obviously fair thing to do.

Price-fixing, too, is undoubtedly necessary at least until rationing comes into effect and thereafter on unrationed goods.

We have a hunch that these emergency measures have not yet been adopted because too many people, in their hearts, doubt if they are necessary, doubt if the United States of America is in an emergency, and believe that they should just keep on doing "business as usual."

—The Co-operative Builder.

GERMAN SIDELIGHTS

CALLING LONDON. — In answer to a number of enquiries as to whether the English Radio was listened to in Germany despite the intimidating effect of severe penalties, we have received one report among others with varying estimations of the London Radio, according to the profession and social position of the informant, which shows clearly that the broadcast from London are being listened to,—

"All political events which are at first kept from the German people by its government, but are broadcast from London, are somehow or other known all over Germany and discussed long before the German papers say a word about them."

But not only the people in Germany itself are dependent on the British Radio and listen to it, but we hear from other German-speaking territories that the London Radio is widely listened to, — in Switzerland, for instance, the Swiss Radio has to be so careful owing to constant German pressure, that Swiss people, too, only learn many interesting and new things from London.

BOMBS ON GERMANY.—A frequent visitor to Hamburg recently reported his impressions of the effects of the bombing. He himself did not experience an air raid in Hamburg, but was there several times shortly after one had taken place. He found much serious damage, covered up in the manner usual in the Third Reich. Hoardings are put up round bomb damage to make it look like a building site. Or the whole surroundings are roped off, and at a point from where the whole cannot be overlooked a notice is put up saying excavations are in progress.

All visible windows of the administrative buildings of the Woermann Line were blown out, but just near one saw a lot of cases of glass. Many glaziers have been brought from the unbombed parts of Germany, together with their complete stocks of glass, and they have to repair this kind of fairly light but easily seen damage at a feverish pace.

In BREMEN enormous damage has been done. The Focke Wulff Works, an important aircraft factory, for instance, have been completely destroyed. On the other hand another branch factory further up the Weser, apparently still unknown, is quite untouched.

In KIEL too, a lot of damage has been done, as the harbor is easily visible from the air.

An employee of "Mitropa" (big travel agency) reported from Berlin that the damage there is on a large scale after each raid. The Berlin Anti-Nazi were particularly pleased about the bombing of the Berlin Opera House, as just on the day it was bombed a whole company of Italian singers had arrived to appear there.

An engine driver reported from Cologne that he himself had seen great damage there. Whole factory districts had been razed to the ground.

From Central Germany similar reports of great damage have reached us. The new kind of bombs used by the British are terrifying the people. An eye-witness has reported that they cause houses to collapse in a new way; whereas previously sometimes walls remained standing, so that, for instance, furniture was still found in some of the rooms, now a house often completely disappears and only a little heap of debris is left. Whether the rest has gone into the bomb crater, or whether it has been completely broken up and blown away he could not say. But he concluded his report by repeating that this bombing made a terrifying impression.

NO ENTHUSIASM FOR THE WAR.—A number of reports agree in stating that the German people, as all along, have no enthusiasm for this war. Nearly all wish for the war to be over, and chiefly because they can't see what Germany can gain by the war.

LATENT OPPOSITION.—Other reports show clearly that there is a more or less conscious opposition to the Nazi regime in all sections of the population, and that it is generally expected that in the event of serious military setbacks the Nazi system will be endangered by this opposition among the people. On the other hand nearly all the members of the German opposition are of the opinion that without such military setbacks no effective action can be expected from the opposition at present.

WOMEN UNDER THE NAZI REGIME.—The Nazis have gone to great length to explain to German women the necessity for them to return to the factories from whence they were driven out in the first year of Nazi-rule. The "Münchener Neueste Nachrichten" of May 21st 1941 published the following statement:

"The number of employed male workers has risen by 1.6 millions since the outbreak of war in spite of conscription. In the same period the number of employed women has only risen by 300,000. This can only be explained by the reluctance of the Government to advocate an increase in the employment of women in the war effort."

Partly in Fun

The Loser Lost

Nuwedd looked dazed and weary. His neighbor inquired the reason.

"My wife!" said Nuwedd. "She told me take our old tomat and lose it. So I put it in a basket and tramped in the country for about six miles." He paused for breath.

"Well, put in the neighbor, "did you lose it?"

"Lose it!" gasped Nuwedd, "if I had not followed it I should never have found my way home."

He who can at all times sacrifice pleasure to duty approaches sublimity.—Lavater.

Nothing to Crow About

Ira—This is our tenth wedding anniversary. Shall we go home and kill a chicken?

Nora—Why kill a chicken for what happened 10 years ago?

To the Point

A Surgeon, man of few words, met his match—in a woman! She called at his office with her hand badly inflamed and swollen. The following dialogue, opened by the doctor, took place:

"Burn?"

"Bruise?"

"Poultice."

The next day the woman called again, and the dialogue was as follows:

"Better?"

"Worse."

"More poultices."

Two days later the woman made another call.

"Better."

"Well, Fee?"

"Nothing. Most sensible woman ever I met."

JUST RIGHT

"That's an appropriate-looking hotdog stand."

"Yes. It's made of dogwood and covered with bark."

FAMOUS FABLES

(Compiled by E. E. Edgar)

A few days after he had finished "Il Trovatore," Verdi showed the score of the opera to one of his friends, who was a well-known critic. When they reached the famous "Anvil Chorus" the composer asked his friend to play the selection on the pianoforte.

"Well, what do you think of it?" asked Verdi, when it was finished.

"Trash," said the other abruptly. "Pure rubbish!"

Verdi shouted with joy and embraced the man warmly.

"My dear friend," he cried, "I have been writing a popular opera. In it I resolved to please everybody except the purists and classicists like you. Had I pleased you, I would have pleased no one else. What you say assures me of success. In three months, 'Il Trovatore' will be sung, whistled and barrel-organged all over Italy."

His prediction proved to be correct.

William T. Sherman, the brilliant Union general, toward the close of the Civil War came in for a good deal of criticism from the "better people." An ardent democrat, he was snubbed by the blue bloods, who did everything in their power to belittle him. At one time the newspapers published a report that he had once kept a corner grocery. A number of clippings were sent to him, and he was asked to deny the charge.

"I don't think there is any necessity for a denial," replied Sherman. "For my part, I think a corner a very good place to keep a grocery store."

TRY THIS

Look in your gas tank. If tank is empty, son is at home.

Wire to college offering him \$100. If no reply of acceptance within an hour, son is home.

Count your best neckties. If none are missing, son is still at college.

Ask neighbor's daughter.

Freedom Is Made of Simple Stuff

From the archives of broken peace we are bringing out old words and dusting them off for use again as shining lanterns to lead us through the darkness of another war.

Words like freedom, justice and truth—all of them hard to define, none of them used more frequently than freedom.

You cannot say what freedom is, perhaps, in a single sentence. It is not necessary to define it. It is enough to point to it.

Freedom is a man lifting a gate latch at dusk and sitting for a while on the porch, smoking his pipe, before he goes to bed.

It is the violence of an argument outside an election poll; it is the righteous anger of the pulpits.

It is the warm laughter of a girl on a park bench.

It is the rush of a train over the continent and the unafraid faces of people looking out the windows.

It is all the howdys in the world, and all the hellos.

It is Westbrook Pegler telling Roosevelt how to raise his children; it is Roosevelt letting them raise themselves.

It is Lindbergh's appealing voice raised above a thousand hisses.

It is Dorothy Thompson asking for war; it is General Hugh S. Johnson asking her to keep quiet.

It is you trying to remember the words to "The Star Spangled Banner."

It is the sea breaking on wide sands somewhere and the shoulders of a mountain supporting the sky.

It is the air you fill your lungs with and the dirt that is your garden.

It is a man cursing all cops.

It is the absence of apprehension, at the sound of approaching footsteps outside your closed door.

It is your hot resentment of intrigue, the tilt of your chin and the tightening of your lips sometimes.

It is all the things you do and want to keep on doing.

It is all the things you feel and cannot help feeling.

FREEDOM — IE IS YOU. (The Courier Journal.)